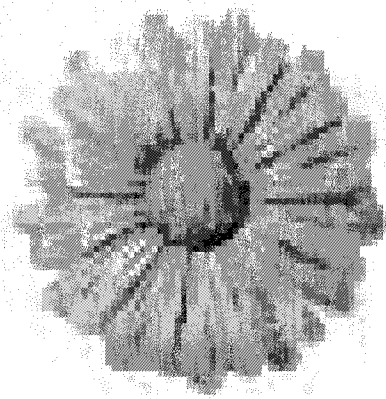

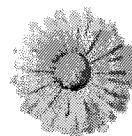
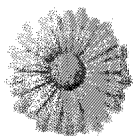
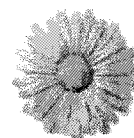
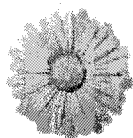
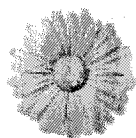
M A R G A R É T A

HELYI PEDAGÓGIAI PROGRAM

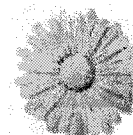
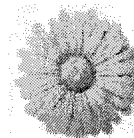
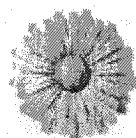
Románvárosi Óvoda
2025.

Hatályos: 2025. szeptember 01.

**„Ha a gyermek együtt él a dicsérettel
Megtanulja mások megbecsülését.
Ha a gyermek együtt él az elfogadással,
Megtanul szeretetre lelni a világban.
Ha a gyermek együtt él a biztonsággal,
Megtanul hinni magában és a környezetében.
Ha a gyermek együtt él a barátságossággal,
Megtanulja, hogy a világ olyan hely, ahol jó élni.”**

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ	5
I. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI	6
Az óvoda adatai	6
II. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA	7
Az óvodánk pedagógiai alapelve:	7
Óvodapedagógusaink feladata.....	7
Az óvónő és a dajka együttműködése	8
Gyermekkép, óvodakép	8
Az óvodai nevelés feladatai.....	9
Az óvodai nevelés általános feladatai	9
Az egészséges életmód alakítása	9
A gyermekek gondozása, testi szükségletük kielégítése:.....	10
A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása:	11
A gyermek fejlődéséhez szükséges, egészséges környezet biztosítás:	11
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:	11
Egészségfejlesztési program	12
A gyermek-egészségügyi szakszolgálat	12
ÓVODAI EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK	13
1. A szomatikus nevelés feladatai	13
1.1. A személyi és környezeti higiénia fejlesztése	13
1.2 Az egészséges táplálkozás megkedveltetése	14
1.3.Rendszeres mozgás biztosítása.....	14
2. A pszichohigiénés nevelés feladatai	15
2.1. A beilleszkedési képesség gyakorlása.....	16
2.2 Az alkalmazkodóképesség fejlesztése.....	16
2.3 Önismeret és önellenőrzés.....	16
3. A szociális egészség fejlesztési feladatai	17
3.1. Esélyegyenlőség biztosítása	17
3.2 Az integráló nevelés követelményeinek teljesítése	18
3.3 Sajátos nevelési igényűek egészségfejlesztése.....	19
3.4 Mozgásszervi fogyatékosok sajátos nevelése	19
3.5 Értelmi fogyatékos gyermekek nevelése	20
3.6 Autista gyermekkel való bánásmód	20
3.7 Szociális hátrányúak nevelési sajátossága.....	20
3.8 A gyermekbántalmazás és agresszió megelőzése	21
3.9 A dohányzás megelőzésének óvodai programja	21
ÖSSZEGZÉS	22
Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés	22
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés	22
A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:	23
Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	23
Az óvodai élet megszervezése	24
Személyi feltételek	24
Tárgyi feltételek	25
Óvodai élet megszervezése	25
Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység működése	26
Napirend	30
Az óvoda kapcsolatai	32
Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	33
Játék.....	33
Verselés, mesélés	34

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	35
Mozgásfejlesztés a zenei nevelés folyamatában:	36
Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	37
Mozgás	38
Külső világ tevékeny megismerése	42
Matematikai tapasztalatok	44
Munkajellegű tevékenységek	45
Közösségi munka	46
Környezetgondozás	47
A tevékenységekben megvalósuló tanulás	47
Iskolai életre való felkészítés tanköteles gyermekek számára.....	48
Sajátos feladataink	49
Gyermekvédelem, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése.....	49
Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése	52
<i>A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve</i>	52
ROMÁN NEMZETISÉGI NEVELÉS CÉLJAI ÉS FELADATAI	66
A nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata	66
A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése	67
A nemzetiségi nevelés alapelvei	68
Boldog Óvoda Program	71
Ellenőrzés, értékelés, intézményi feladatai, a hosszú távú fejlesztési stratégia módosításának eljárási folyamata	73
HAGYOMÁNYAINK	74
Nevelést segítő eszközök jegyzéke	76
Program felülvizsgálata, módosítása	76
Legitimációs záradék	77

BEVEZETŐ

A Románvárosi Óvoda nevelési intézmény. Pedagógiailag elsődlegesnek tekintjük a gyermekközpontú, családias óvodai légkör megteremtését, amelyben a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük, a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira támaszkodva.

Kiemelt szerepet kap a gyermeket megillető jog, az egyenlő hozzáférés biztosításának alapelve.

Programunk a gyermekek alapvető tevékenységeire, ezek közül is prioritást élvező **játékra**, mozgásra, a környezet tevékeny megismerésére, a kommunikációra, a kooperációra, és a vizuális önkifejezésre épül.

Kétnyelvű intézményként a román nyelv, a szókincs bővítése, a hagyományok, népszokások átörökítése, az identitástudat kialakítása- erősítése az elsődleges feladatunk.

A vizuális nevelés és a drámapedagógia kiemelt terület az óvodánkban.

Kapcsolatrendszerünk:

A szakmai konzultáció, a nevelőtestületi értekezleteken, előadásokon, kölcsönös látogatásokon valósul meg.

Városunk intézményeivel folyamatos kapcsolattartásra törekszünk /család, iskola, közművelődési intézmények, egészségügyi intézmények, családsegítő központ, gyermekjóléti szolgálat, a fenntartó nemzetiségi önkormányzat, helyi Román Kisebbségi Önkormányzat

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára és a „*Nemzetiségi Irányelvek*”-re épülő helyi nevelési programunk azt a szemléletet erősíti meg bennünk, hogy tudomásul vesszük, és tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogait, nemzetiségi hovatartozásukat a gyermeknevelésben, s ebben a legjobb szakmai tudásunk szerint, partneri módon segítjük őket. Nevelőmunkánk során arra törekszünk, hogy testileg, lelkileg, egészséges gyermekeket neveljünk, fejlesszük nemzetiségi identitástudatukat, hogy megállják helyüket a különböző élethelyzetekben és -egyéni képességeiknek megfelelően alkalmassá váljanak az iskolai élet megkezdésére. Különös figyelmet szentelünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok, alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia- az egyenlő hozzáférés biztosításával.

I. AZ ÓVODA JELLEMZŐ ADATAI**Az óvoda adatai**

<u>Az óvoda neve:</u>	Románvárosi Óvoda
<u>Igazgató neve:</u>	Dr. Csotye Jánosné
<u>Igazgató helyettes neve:</u>	Tóth-Bozga Beáta
<u>Az óvoda fenntartója:</u>	Magyarországi Románok Országos Önkormányzata
<u>Befogadó képessége:</u>	114 fő
<u>Alapító okirat száma:</u>	29/1/2021
<u>OM azonosítója:</u>	028076

Az óvoda pontos címe, telefonszáma:

Románvárosi Óvoda

5700 Gyula, Galamb u. 16. szám.

Tel.: 06/66/361-098

E-mail: romanvarosiovoda@t-online.hu

Honlap: www.romanvarosiovi.webnode.hu

Az óvoda fenntartója, címe, telefonszáma:

Magyarországi Románok Országos Önkormányzata

5700 Gyula, Eminescu u. 1 sz.

Tel.: 06/66/463-951

Engedély kiállítója:

Békés Vármegyei Kormányhivatal

Oktatási Főosztály

5600 Békéscsaba, Derkovits sor 2.

Költségvetési gazdálkodási jogköre: önálló jogi személy, költségvetési szerv.

II. ÓVODÁNK BEMUTATÁSA

A Románvárosi Óvoda 1893 óta működik Gyulán, a románvárosi részen. A román nyelv tanítása, a román kultúra ápolása beépült az óvodai nevelés folyamatába. 1974-től napjainkig 4 óvodai csoporttal működik. 1990/91-es nevelési évtől román nemzetiségi csoport működik óvodánkban. 2002/2003-as nevelési évtől kezdve két román nemzetiségi csoport működik óvodánkban. 2007/2008-as nevelési évtől kezdve az intézmény négy kétnyelvű csoporttal működik. 2007. július 1-től önállóan működő óvoda lett, és új nevet kapott: Románvárosi Óvoda. 2019 őszétől 5 csoportos lett az óvodánk, ahol a román nyelv használata 50%-ban van jelen mindennap az óvoda életében.

Az óvodánk pedagógiai alapelve:

- Az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- A testi, a szociális, az értelmi képességek egyéni fejlesztése.
- Az óvodapedagógusok módszertani kultúrájának, önképzésének állandó fejlesztése.
- Intézményünkben elsődlegesnek tekintjük a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásának erősítését, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen a színvonalas nevelésben.
- Gyermekközpontú, családi, szeretetteljes légkört teremtünk, amelyben a gyermekeket egyéni képességeik szerint neveljük, fejlesztjük.
- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját figyelembe véve, a pedagógiai programunk a gyermekek alapvető tevékenységére, a játékra, mozgásra épül. Az egészséges életmódra nevelést, a környezet tevékeny megismerését, a kommunikációt hangsúlyozva, biztosítjuk a gyermekek harmonikus fejlődését.
- Alap gondolatunk, hogy az óvoda a gyermekek életének rövid, de jelentős szakaszában a családi nevelést segítő, arra épülő, kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő és korrigáló feladatokat lát el.
- Tudomásul vesszük, és tiszteletben tartjuk a szülők elsődleges jogait a gyermeknevelésben, s ebben a legjobb szakmai tudásunk szerint, partneri módon segítjük őket.
- A gyermekeknek joguk van ahhoz, hogy megkapják a nekik megfelelő gondoskodást és nevelést, ezért az óvodai életüket úgy szervezzük, hogy alapvető szükségletüket, a játékot (napi 7-9 óra) biztosítani tudjuk számunkra.
- Hisszük, hogy a valódi tudás az, amit a gyermek maga fejt meg és cselekvésen keresztül sajátít el, amelyet később képes alkalmazni, ezért úgy gondoljuk, hogy a játékba integrált önkéntes és cselekvéses tanulás az óvodai tanulás egyetlen útja.
- Hisszük, hogy a gyermek fejlődésének alapja a személyes, bensőséges kapcsolat, mely minden gyermeket megillet.
- A Nemzetiséghez tartozó, a sajátos nevelési igényű gyermek, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek joga, hogy megfelelő, elfogadó, ugyanakkor fejlesztő hatású környezetben éljen, fejlődjön.
- Valljuk, hogy az erkölcsi, közösségi nevelés alapja, a gyermek számára biztonságot nyújt a megalapozott és következetes, ám rugalmasan kezelt szokásrendszer. Fejlődik normarendszere, amely a további fejlődési szakasznak az alapja s egyben a felnőtté válás feltétele.

Óvodapedagógusaink feladata

- a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság ébrentartása és kielégítése,
- az ismertek tapasztalati úton történő megszerzéséhez, komplex tevékenységek által,
- megfelelő életvitel, egészséges életmód iránti igény alakítása (életvitel, napirend, mozgásigény kielégítése),

- anyanyelvi nevelés az egész óvodai életet áthatóan,
- környezettudatos viselkedés megalapozása.
- Kétnyelvű intézményként a román nyelv, a szókincs bővítése, a hagyományok, népszokások átörökítése, az identitástudat kialakítása- erősítése az elsődleges feladatunk.

Az óvónő és a dajka együttműködése

A dajka jelenléte és a szerepe az óvodai nevelésben korábban kevésbé jelentett pedagógiai munkát, sőt azt tapasztaltuk, hogy mintegy kirekesztődtek a dajkák a nevelési folyamatból. A programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseiről, módszereiről, értékrendjéről. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

Gyermekkép, óvodakép

Gyermekkép

- A gyermek szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény, sajátos, életkoronként és egyénenként változó testi és lelki szükségletekkel, aki harmóniában él önmagával és környezetével.
- Gyermekközpontú, befogadó óvodai nevelésünk a gyermeki személyiség szabad kibontakozására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, meglévő hátrányai csökkenjenek, előítéletektől mentes környezetben nőjön fel.

Óvodakép

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Óvodai nevelésünk célja, - az elsődleges családi nevelést kiegészítve, mint a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, - hogy a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig elősegítse a gyermekeink harmonikus fejlődését, gyermeki személyiségük kibontakoztatását, hátrányaik kiegyenlítését az életkori és egyéni sajátosságai és eltérő fejlődési ütemük figyelembevételével.
- Elérhető közelségbe vigyük az őket körülvevő, élmény gazdag világot és alkotó, családi légkörben segítsük önkibontakozásukat, úgy, hogy minden gyermek önmagához viszonyítva fejlődjön, és megteremtjük gyermekeinkben a kisiskolás korba való átlépés pszichikus feltételeit.
- Óvodánkban a felnőttek figyelembe veszik a gyermekek jogait. Elfogadás, szeretet, tisztelet, megbecsülés és bizalom övezi őket. Pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodnak.

Intézményünkben a kisgyermek:

- kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint vehetnek részt a szabad játékban,
- kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben, zenében és festésben,
- átélhetik a mesék, a versek szárnyaló világát,
- átérzhetik a hagyományok üzenetét,
- bábozhatnak, dramatizálhatnak,

- nap, mint nap változatos, színes élményeket szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről,
- az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról,
- játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől,
- a kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják,
- megélhetik, hogy a megoldandó helyzeteknek számos megoldása lehetséges.

Az óvodai nevelés feladatai

Általános feladatok:

Az óvodáskorú gyermek alapvető megnyilvánulására, fő tevékenységi formáira építve elégtjük ki a gyermekek testi-lelki és szellemi szükségleteit, melyet a testi, érzelmi, szociális és értelmi és erkölcsi nevelésen keresztül biztosítunk.

- A gyermekek szükségleteinek és életkorának megfelelően, egyéni fejlődési ütemüket tiszteletben tartva fejlesztjük személyiségüket, képességeiket.

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
- Játékon – tevékenységeken – műveltségterületeken keresztül közvetítünk feléjük emberi értékeket. Játékos tevékenységekben, minden érzékszerv bevonásával környezettudatos magatartásra, a környezetre figyelő, a környezetéhez pozitív érzelmi viszony kialakítására képes gyermekeket neveljünk
- Figyelünk a nehézségekkel, hátrányokkal küzdő, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek harmonikus személyiség fejlődésére. Szakvéleménnyel rendelkező gyermekeknek egyénre szabott képességfejlesztést biztosítunk.
- A román nemzetiségi kétnyelvű neveléssel biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A migráns családok gyermekeinek biztosítjuk az önazonosságuk megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Az egészséges életmód alakítása

- Folyamatos odafigyeléssel, sürgetésmentes, elfogadó légkörben, sokirányú gondozási tevékenységgel biztosítjuk a gyermekek komfortérzetét.
- A gyermekek testi szükségleteinek kielégítésére a gondozás során megfelelő szokásrendszert alapozunk meg.
- Egészséges és biztonságos környezeti feltételeket teremtünk az egészségmegőrzés érdekében.
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- Megszerettetjük a mozgást, elősegítjük, hogy mozgásuk összerendezetté váljék.

- A szabadban is rendszeres mozgásos tevékenységet szervezünk, amely elősegíti az egészséges életvitel kialakítását és megerősíti a mozgásról szerzett pozitív élményeket.
- Az óvónők által kezdeményezett rendszeres napi-mozgással fejlesztjük a testi képességeiket, fizikai erőnlétüket.
- A környezetvédelem és annak megóvása, a szelektív hulladékgyűjtés, és a környezettudatos magatartás megalapozása intézményünk feladatkörébe beletartozik.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A megfelelő szakemberek bevonásával-a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Cél:

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az óvodában eltöltött időben minden gyermek részesüljön:

- a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az óvodai mindennapokban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A fent megfogalmazott cél megvalósítási területei:

- egészséges táplálkozás,
- mindennapos testmozgás,
- testi-lelki egészség fejlesztése,
- viselkedési függőségek megelőzése,
- bántalmazás megelőzése,
- baleset-megelőzés, elsősegélynyújtás,
- személyi higiéné.

Az egészségfejlesztésnek figyelembe kell vennie a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait.

A cél elérése érdekében átfogó prevenciós programot valósít meg az óvoda.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük kielégítése:

- Az óvodapedagógus a szülőkkel közösen teremti meg a lehető legnyugodtabb feltételeket, a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. A beszoktatás ideje alatt megismertetjük a gyerekekkel a mosdó használatát, a testápolási szokásokat, a különböző műveletek helyes sorrendjét s az egyéni fejlettség figyelembevételével folyamatosan és fokozatosan alapozzuk meg a szokásrendszert. A testi szükségletek kielégítése mindenekelőtt való, ebben a gyermekeket sohasem korlátozzuk. Úgy alakítjuk ki helyesen ezeket az egészségügyi szokásokat, hogy minden felnőtt azonos módon és következetesen gyakoroltatja azokat a gyerekekkel, türelemmel, segítőkészséggel és példaadással.
- Az étkezési szokásokban tapasztalható egyéni különbségeket a kulturált körülmények biztosítása mellett, szintén személyes példaadással és átgondolt szokásrendszer kialakításával fejlesztjük. Az étkezéseket az önkiszolgálás jellemzi, ami az önállóság fejlődésére gyakorol kedvező hatást. Az étkezések során tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéni tempóját, ízlését, de a szélsőséges megnyilvánulások erőszakmentes megszüntetésére törekszünk.
- Az öltözködést is folyamatossá tesszük, így elkerülhető a zsúfoltság és az egyénenként szükséges segítségnyújtásra is lehetőség adódik. A réteges öltözködés előnyeit, az egészséges lábbelit hangsúlyozzuk, aminek fontosságára a szülők figyelmét is felhívjuk.

- Naponta szervezünk néhány percig tartó mozgásos tevékenységet, hetente egy hosszabb-rövidebb sétát, melyek hozzájárulnak a gyerekek mozgásigényének kielégítéséhez, mozgáskoordinációjuk fejlődéséhez, miközben számtalan tapasztalattal gazdagodnak.
- Az évszaktól és időjárástól függően a lehető legtöbb időt a szabadban töltik gyermekeink, lehetőség szerint a testnevelés foglalkozásokat is az udvaron tartjuk. Mindez növeli a gyermekek ellenálló képességét.
- Részben folyamatos életszervezéssel, a gyermeki lét ritmusához igazodó napirenddel, zsúfoltság és feszültségmentes feltételeket igyekszünk biztosítani.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása:

A szokásrendszer alapjaiban a gyermekek egészségvédelmét szolgálja. Legfontosabbnak tartjuk a személyi higiéné biztosítását. A rendszeres levegőzéssel, szabad és szervezett mozgással, sétákkal, kirándulásokkal a környezet megszerettetését, az egészséges életvitel iránti igényt kívánjuk megalapozni. Az évszak adta lehetőségeket kihasználjuk, amelyek az élménynyújtás mellett az edzettség fokozását szolgálják.

Mindezek fontosságáról a szülőket is tájékoztatjuk, és együttműködésükre építünk. Részt vállalunk az 5-6 éves gyermekek úszásoktatásának megszervezésében, melynek célja a vízben való mozgás megszerettetése, az úszás előkészítése. Az egészség megőrzése érdekében a prevenció fontosságát hangsúlyozzuk. A környezet tisztaságával, megfelelő hőmérséklettel, levegőcserével és a felnőttek példaadásával biztosítjuk az egészségvédelem feltételeit.

A gyermek fejlődéséhez szükséges, egészséges környezet biztosítás:

Játszóudvaraink nagy része parkos terület, ahol megtalálható szilárd burkolatú, napos, árnyékos terület, fedett rész és virágoskert.

A gyerekek szabad mozgását, edzését a beépített udvari játékeszközökön túl, mozgásfejlesztő tornaszerekkel színesítjük. A csoportszobák, öltözők, mosdók a jelenlegi létszámnak megfelelő méretűek, világosak.

Felvállaljuk azoknak a gyermekeknek a gondozását is, akik különböző szervi, illetve allergiás megbetegedésekben szenvednek. Ennek feltételeit a szülőkkel együttműködve biztosítjuk, szükség esetén a gyermek megfelelő ellátását megszervezzük.

A meggyőzés módszerével küzdünk az ellen a jelenség ellen, hogy a lázas, beteg gyermek ne jöjjön a közösségbe. Általános nevelési feladatunk a baleset megelőzése érdekében saját és mások testi épségének megóvására történő nevelés.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- * A testápolás körében kialakított egészségügyi szokásokat önállóan végzik.
- * A tisztálkodási eszközöket megfelelően használják.
- * Önállóan a sorrendiség megtartásával öltözködnek, ruhaneműjüket, ágyneműjüket rendben tartják. Cipőjüket befűzik, megkötik.
- * A kanalat, villát készség szintjén használják, a kés használatával megismerkednek.
- * Esztétikusan megterítenek, igényüknek megfelelően szednek az ételből, öntenek a folyadékból.
- * Ügyelnek környezetük rendjére, tisztaságára. Nemcsak saját dolgaikra, hanem a csoportszoba, öltöző, mosdó rendjére is figyelnek.
- * Óvják egymás testi épségét.
- * Igénylik a szabadban tartózkodást, edzettek, alkalmazkodó képesek a társakhoz és a környezetükhöz.

Egészségfejlesztési program

Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik (ha kell, korrigálják). Az egészség védelme és karbantartása tanítható, fejleszhető. Ezt a sajátos pedagógiai tevékenységet nevezzük egészségpedagógiának.

Gyermekkorban az egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van, ezért az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület.

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarat és társkapcsolati viselkedés) megismerését, gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi-lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé (szokássá) alakítja az egészségvédő magatartást.

Az egészség védelme az egyén (saját) és a társadalom (közös) érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgáltatnak, a köznevelési rendszernek és más érdekelt társadalmi szervezetnek alkotmányos feladat van.

A gyermek-egészségügyi szakszolgálat

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermek-egészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe.

Az iskolai (óvodai) egészségügyi ellátást a 26/1997. (IX.3.) NM rendelet írja elő, mely rögzíti az iskola-, (óvoda-) orvosi rendelő alapfelszerelését, az óvoda orvosa által elvégzendő gyermek-egészségügyi (illetve iskolafogászati) feladatokat, továbbá a védőnő által önállóan ellátandó tennivalókat. Az óvodai gyermek-egészségügyi szolgálat és az óvodapedagógus együttműködése – rendeletileg – kiterjed a gyermek-egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre és gyermekekre vonatkozó egészségmegelőző és -fejlesztő (orvosi, védőnői) tevékenységre.

Az óvodai egészségügyi szolgálat visszatérő feladata a gyermekek fogászati gondozása, preventív és terápiás ellátása. A csoportos fogászati (és más szűrővizsgálatok) megszervezése is megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való félelem leszerelését. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel.

A szülők és a külső szervezetek együttműködése

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészségkultúráltsága, valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk ezért jelentős az egészségpedagógiai óvodai programban. A gyermek-egészségügyi szolgálat egészségvédő és- fejlesztő feladatát képezi a szülők számára rendezett egészségvédő ismeretterjesztés, a közös szülői programok, higiénés és sportrendezvények, a „Szív kincsesláda” program megszervezése. Ma már gyakorlattá vált évekdekor a gyermekorvosi, az önálló védőnői és a nevelési tanácsadás munkájának bemutatása, továbbá az ún. óvodalátogatások programja, amelyek megerősítik a szülőknél az óvoda fokozott egészségvédelmét és fejlesztését.

Az integrált egészségfejlesztésben – a család és a gyermek-egészségügyi szakszolgálat tagjai mellett a nevelési tanácsadó-szolgálat, a sportegyesületek szakértői is részt vesznek.

ÓVODAI EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK

Az óvodai nevelés immanens (elválaszthatatlan) része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat a testi (szomatikus), a lelki (értelmi, érzelmi, akarati) és szociális (társas, közösségi) nevelő tevékenységre vonatkozik. Az óvoda mindennapi nevelési programja az egészségvédelemre és egészségfejlesztésre épül, azaz az egészségnevelés a kifejezetten edzőprogramokon túl az óvodai élet valamennyi szakaszára vonatkozik.

Az óvodai nevelés kulcskompetenciáját az képezi, hogy a napi program minden elemének teljesítése a következő gyakorlati kérdésre ad választ: biztosítottam-e a rám bízott kisgyermek életét és egészségét egyenként vagy a közösségben (csoportosan), elősegítettem-e egészségvédő/egészségfejlesztő szokások alakítását. A nevelés tehát a testi (szomatikus) nevelésre alapoz.

1. A szomatikus nevelés feladatai

Pedagógiaelméletünkben megkülönböztetjük a testi nevelést a testneveléstől. Az előbbi (az egészségpedagógiai fogalomhasználatban szomatikus nevelés) felölel minden olyan ápolási, gondozási, esztétikai tevékenységet, amely a testre, a biológiai szervezetre irányul. A szomatikus nevelés körében mindennapos óvodai feladat a személyi higiéniára nevelés (a testápolás, a ruházat, a helyes táplálkozás, a kulturált étkezés gyakorlása), az óvoda környezeti tisztaságának megóvása, a fertőző betegségek és tartási rendellenességek megelőzése.

A szomatikus nevelés aktív gyakorlatának tartjuk a testedzést, az óvodai nevelési programban szereplő testnevelést, a mozgáskultúra megalapozását, vagyis a rendszeres mozgás, fizikai aktivitás szokássá, magatartásuk részévé alakítását, a biológiailag szükséges mozgásigény kielégítését.

A fizikai egészség fejlesztési lehetőségeiként az óvodai nevelés során az alábbiak adottak: az egyéni és közösségi egészségfejlesztés (személyi higiénia), a környezet védelme (környezeti higiénia), a gyakrabban előforduló betegségek megelőzése (profilaxis), testi rendellenességek megelőzése (korai prevenció).

1.1. A személyi és környezeti higiénia fejlesztése

Személyes tisztálkodás

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak (vagy kapcsolatosak) az óvoda mindennapos tisztálkodási, testápolási rendjével. A gyermek higiénés állapotának megítélése, szükség esetén a testápolás pótlása az óvodapedagógus (és a dajka) bensőséges ellátását (megszégyenítéstől távoltartását) igényli. A higiénés szemlélet átadása tehát nem jelenthet a gyermek számára megszégyenítést.

A legfőbb személyi higiénias nevelési feladat: a kézmosás szokássá fejlesztése (szeretetteljes légkörben), a saját személyi felszerelés (törülköző, zsebkeendő, fésű, fogmosó-felszerelés, tornafelszerelés, alvópárna) használata. Alapkövetelmény, hogy a személyi higiénés felszerelés minden gyermek számára külön-külön álljon rendelkezésre.

A legintimebb higiénés tevékenység a WC-használat és az anális toalett, a WC-papír használata. Ennek begyakorlásában a dajka – ha figyelmesen érzékeny a kisgyermek szexuális beállítottságára – részt vállalhat. Különösen (bevizelés, beszélés után) a kimosakodás kíván fokozott intimitást.

Környezeti higiénia

A környezethigiénia nevelés magában foglalja az óvoda tisztaságának megóvását, szépítését, virágosítását, a foglalkoztató termek szellőztetését, az ivóvíz higiéniját, a helyes fűtés és világítás biztosítását, az udvar tisztán tartását, gondozását, a helyiségek, mellékhelyiségek takarítását (benne az önkiszolgálást is), a taneszközök higiéniját, rendben tartását. A világszinten egységesülő, globalizált világ a természet megvédését, a hulladék kezelését, az energiával való takarékosagot is beemeli az óvodai nevelés kompetenciájába.

A gyermek az óvodai életének zömét játékkal tölti, a játékhoz különféle játékszereket használ, amelyeket az ő méreteinek megfelelően kell tárolni, az audiovizuális eszközöket pedig az óvodapedagógus felügyelete mellett lehet használni. A festéssel kapcsolatos eszközhasználat után szükséges alkalmat biztosítani a kimosakodásra.

1.2 Az egészséges táplálkozás megkedveltetése

Kisgyermekkorban a táplálkozás a fejlődés alapfeltétele. Az óvodáskorú gyermek táplálkozási szükségletét nem lehet a felnőttek szükségleteihez arányosítva levezetni, mert a kisgyermek anatómiai-biológiai sajátossága más. Az óvodásgyermek gyomra kicsiny űrtartalmú, nem alkalmas egyszerre nagy mennyiségű táplálék befogadására.

Az óvodapedagógus hangoztassa azt az elvet, hogy az óvodáskorú gyermek étrendjében ne (vagy nagyon ritkán) szerepeljen zsíros étel, pörkölt, erősen fűszerezett hús (pl. tokány), nehezen emészthető töltött káposzta, gombapaprikás, disznótoros és más ún. magyaros étel.

A városunkban több évvel ezelőtt vezették be a „Minta menza= menzaminta” programot, amit élelmezési szakemberek állítottak össze és a gyermekek egészséges táplálkozását hivatott biztosítani.

Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát. Az étkezéshez való előkészületben a gyermekek is vegyenek részt – életkori fejlettségüknek megfelelő szinten –, és legyenek részesei étkezéskor az önkiszolgálásnak. Az egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében szervezzen az óvodai csoport (szülőkkel, támogatókkal közösen) gyümölcs- vagy zöldségnapot, ismertesse meg az óvodapedagógus a gyermekeket új ízekkel, ismeretlen italféleiségekkel, a gyermekek is vegyenek részt az ételkészítésben (saláta, köret, gyümölcstál készítésében).

1.3.Rendszeres mozgás biztosítása

A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár. Ezért a mozgásfejlesztés és a mozgáskultúra elsajátítása nem önmagában álló feladat, de nélkülözhetetlen alkotó eleme a testi nevelésnek). A mozgás segíti a gyermeket a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg, ennek megfelelően a mindennapi testnevelés középpontjában is a sok mozgással járó játék áll. A mozgásszükségletet a regenerálódást biztosító pihenés egészíti ki (csendes pihenő, alvás biztosításával, alvási igény figyelembevételével).

Játékos tevékenység

A gyermekek különböző életkorokban más-más játékokkal (más-más játékszerekkel) játszanak. Már csecsemőkortól kezdődően megfigyelhető a gyermek ún. funkcionális (gyakorló jellegű) játéka, amely a mozgás és a végrehajtás sikerörömét kelti.

A középső csoportos korba lépve a gyermek különböző helyzetekbe, személyek szerepébe képzelettel magát, és játssza el a felvett helyzethez tartozó szerepeket. Ezeket a játékokat szimbólumjátékoknak nevezi a pedagógia. A játéktevékenység legmagasabb fokát az alkotó játékok képezik, amelyek egy-egy cél elérésére hozzák össze a játsszó csoportokat.

(Ha a gyermek nem játszik, akkor beteg, vagy valamilyen pszicho szociális problémája van: autista, retardált, szorongó stb.).

Mozgás a szabadban

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és munkaeszközökkel való munkálkodások. Mindezek az általános munkavédelmi szabályok megismertetését, begyakoroltatását és ellenőrzését igénylik. Jelentős nevelői figyelmet igényel a szabadban a túlmozgás, a fegyelmetlen játék felderítése, megfékezése. Közegészségügyi ellenőrzést kívánnak a homokozók, pancsolók, mászóókák, hinták, kerti szerszámok, valamint a napozás és a vízzel való edzés lehetőségének balesetmentes kialakítása is.

Mindennapi testnevelés

A rendszeres mozgás biztosítását, a mozgáskultúra megalapozását, a motoros képességek fejlesztését az óvodai nevelési programban szereplő délelőtti és délutáni edző tevékenység, a mindennapi testnevelés szolgálja. Egészségpedagógiai cél a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös (játékos, sportos) mozgás által kiváltott öröm átélése. Mindennap alkalmazható mozgásgyakorlat lehet a mászás, járás, futás, ugrás, dobás, elkapás. Ezek a mozgásformák olyan elemi mozgásokat tartalmaznak, amelyek sportági mozgásokból levezethetők, de elemi jellegüknek fogva már elveszítették sportági jellegüket. Az óvodai testnevelés során alkalmazott mozgásformák alkalmasakká tehetik a gyermeket az életen át tartó sporttevékenység megalapozására.

Testnevelési foglalkozás (játékos testnevelés)

A mindennapos testnevelés edző (felfrissítő) jellegű gyakorlatai mellett korszoporra szabott, testnevelési csoportos foglalkozás is tartható vegyes csoportban heti egy alkalommal. „A gyermek egészségvédelmét és egészségfejlesztését szolgáló testi nevelés és sportolás különös kiemelt helyzetben van az óvodai Alapprogramban.

2. A pszichohigiénés nevelés feladatai

A pszichohigiénés nevelés (lelki egészségvédelem) a lelki egészség fenntartásához és fejlesztéséhez szükséges készségek és képességek kiművelését öleli fel. Főbb területei közé soroljuk az egészséges napirend gyakorlását, készséggé alakítását, a hibás viselkedési módok kezelését (leszerelését), a stresszhatások kompenzációját, a magatartások érzelmi vezérlésére való készséget, a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértését és megoldását.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai: a társas-társadalmi beilleszkedés (integráció) megvalósítása, a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenység önellenőrzésének gyakorlása.

2.1. A beilleszkedési képesség gyakorlása

A mindennapos óvodai nevelési gyakorlat kiemelt feladata a gyermekek beilleszkedési képességének (a csoportba történő integrációjának) elősegítése, a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek szociális integrációjának megvalósítása.

A beilleszkedési képesség megvalósítása az alábbi személyiségfejlesztő tevékenységeket (akciókat) kívánja az óvodai csoportok életében (mindennapos nevelési programjában):

- a társkapcsolatok erősítése, az együttműködés fokozása személyesen, illetve csoportos tevékenység során;
- a másik személy ismerése, elfogadása, kedvező társalgási kapcsolat;
- a szegények egészségi lehetőségeinek megértése, javítása;
- más fajúakkal, származásúakkal, vallásúakkal, gazdagságúakkal együttműködés szorgalmazása;
- más gyermekközösségekkel, egyesületekkel kapcsolattartás, barátkozás;
- szolidaritás, bizalom a rászorulókkal szemben;
- a szegregáció elvének és gyakorlatának elutasítása.

2.2 Az alkalmazkodóképesség fejlesztése

Az egészség tiszta, harmonikus környezetet igényel, amelyben a fizikai, pszichikus, szociális és esztétikai tényezők egyensúlyt tartanak. Az egyednek az életben maradáshoz a környezet tényezőihez alkalmazkodnia szükséges. Az alkalmazkodás (adaptáció) valamely tárgyhoz, állapothoz való hasonulást, „hozzáilleszkedést”, aktív elfogadást, beállítódást jelent, illetve tartalmaz. Az alkalmazkodás az egészségtudományban a szervezetnek az adott környezeti és/vagy ingerfeltételekre adott elviselő reakcióját jelenti; az egészségfejlesztésben pedig az egyednek a szociális-kulturális normák és formák iránti elvárásait, a harmonikus személyközi kapcsolatokra és önmegvalósításra vonatkozó képességét és készségét fejezi ki.

Napjaink globalizációs környezete ilyen alkalmazkodóképességeket igényel a jövő polgáraitól:

- egészségvédő, balesetmegelőző, szabályt követő készséges magatartás;
- a változó természeti és kulturális feltételekhez alkalmazkodó viselkedés;
- az emberi kapcsolatok tiszteletben tartása, udvarias (segítő) viselkedés;
- napirend, együttműködési program elfogadása és sikerében való részvétel;
- (saját) betegség esetén a betegviselkedés elfogadása.

2.3 Önismeret és önellenőrzés

Az egészség tartalmában olyan indikátorokat (változást jelző tényezőket) is tételezünk, amelyek az egészség tartalmát kisebb-nagyobb időközökben rendszeresen ellenőrzik, változtatják. Az egészség, mint folyamat a következő visszatekintő, önellenőrző és korrigáló pszichikus képességeket igényli az óvodáskorban:

- véleményalkotás a saját egészségvédő magatartásról (önmegvalósítás értékelése);
- az életvédelmi és baleset-megelőzési magatartás tudnivalóinak ismerete, rizikóhelyzetek elkerülése;
- a saját aktuális életmód értékelő áttekintése, korrekciójának megtervezése, (táplálkozás, mozgás, szabadidő önellenőrzése);
- más személyekkel való kapcsolat önelemzése (családban, iskolában, más csoportokban);
- a meglévő testi-lelki szükségletek kommunikációjának és interakciós módszereinek (pl. a testbeszédnek) elemzése, korrekciója;
- rendszeres egészségi ellenőrző vizsgálatok elvégzésének és a gondozás-ápolás módjainak elfogadása.

3. A szociális egészség fejlesztési feladatai

„Az ember társas lény” – fejtette ki két és félezer évvel ezelőtt Arisztotelész, a bölcs görög gondolkodó. Ez a megállapítás azt fejezi ki, hogy az ember társadalomban, emberi közösségekben éli le életét, ami az együttélés szabályozottságát, a társak egymásra történő kölcsönhatását tételezi. Az óvoda a család mellett a kisgyermek első szervezett közössége, amely szociális nevelő funkciója körében a társas-társadalmi életének beszabályozását is elvégzi.

E nevelési feladat a gyermeket a közösségbe való befogadásra, egyenértékű emberként való elfogadásra készíti elő, és szeretetteljes együttműködésben való részvételre szoktatja.

Miután a biológiai, pszichikus és társadalmi tényezők között kölcsönhatás áll fenn, az egészségre ható tényezők társas-társadalmi hatássá is alakulhatnak, az óvodában elsajátított szociokulturális nevelő hatások ezért a gyermek későbbi életében is éreztetik hatásukat.

Az óvodának, mint társadalmi intézménynek a zavartalan működéséhez és sikeres nevelőmunkájához nélkülözhetetlen a kiegyensúlyozott légkör, a harmonikus csoportmiliő. Az együttműködés során keletkezett feszültségek feloldására, a másság különbözőségeinek elfogadására, baráti kapcsolat létesítésére van igény páros kapcsolatokban, illetve az együttjátszó gyermekcsoportokban. Az óvodai csoport tagjait összekötő személyi kommunikáció (beszéd, társalgás) és együttműködés (közös játékselekvés) forrasztja össze (egészen az „én csoportom” tudatáig). Természetes, hogy a gyermekcsoportban az óvodapedagógus az egészséges életmód szempontjából is mintaadó személy, ezért felelősége az egészség megőrzésére és fejlesztésére is kihat.

3.1. Esélyegyenlőség biztosítása

Az esélyegyenlőség és a másság elfogadása azt az emberi jogot testesíti meg, hogy minden embert – származására, nemére, nemzetiségére, vallására, testi-lelki sérülésére, fogyatkozására tekintet nélkül – ugyanazok a jogok és lehetőségek illetik meg az életben való érvényesülés folyamatában.

Az esélyegyenlőség magában foglalja a másság elfogadását, azaz egy olyan másik személynek egyenlő társaként történő elfogadását, aki a mindennapi életben, átlagos jellemzőkkel mérve, eltérő személyiség, és akit eltérése miatt a közösségből való kirekesztés veszélye fenyeget.

Az elfogadás mércéjét az mutatja, hogy valaki mennyire hajlandó – a saját értékelése alapján – például egy sérültet, fogyatékos, szociálisan hátrányos helyzetű, kultúrában elmaradott személyt társadalmilag egyenértékű emberként elismerni, megérteni és befogadni.

Minősítsük a fogyatékos olyan élethelyzetűnek, akinek életminősége a környezete alakításával vagy sajátos neveléssel-oktatással javítható. (Hangsúlyozzuk, hogy az ép és a sérült gyermekek közötti különbség nem egészségügyi természetű!)

A fogyatékos élő gyermekek életmódja, teljesítőképessége, érzelmi beállítottsága, érzékenysége egyéni jellegű, ezért minden gyermek egyéni bánásmódra tart igényt.

Az óvodapedagógus alapfeladata e kérdésben a másság elfogadtatása a gyermekközösséggel. Az óvodapedagógusnak hangoztatott elve legyen az, hogy a fogyatékos élő gyermek nem beteg, hanem más: más az életmódja, más a teljesítménye, több segítséget igényel. Elő kell segíteni, hogy a gyermek önállóan tudjon közlekedni (eligazodni), szükségleteit (kívánságait) jelezni, az óvodai személyzettel kommunikálni és a csoportban szokásos viselkedést megvalósítani.

A befogadás megvalósításának előfeltétele az érzelmes bemutatás, amelynek lényege az, hogy az óvodapedagógus ismerteti a gyermek nevét, azt, hogy az új óvoda szívesen jött a csoportba, majd utal arra, hogy a közös élet, a játékos mindennapok során milyen figyelmesség mellett fogja ő is jól érezni magát a csoportban.

Ezt követően az óvodapedagógus mutassa be a csoport játékait, a játékok elvételének (megszerzésének) és visszahelyezésének módját, mutassa be a tisztálkodás és WC-használat módját, az étkeztetés rendjét és az alvási lehetőséget. Mindezt az óvodapedagógus a dajka segítségével azért tegye meg, hogy a kisgyermek gyorsabban tájékozódjék a csoportban, az új helyzetben keletkezett félelme, szorongása megelőzhető legyen.

1-es diabéteszsel élő gyermek speciális ellátásának biztosítása

Az Nkt. 62. §-a a következő (1a)-(1e) bekezdéssel egészül ki: „(1a) A nevelési-oktatási intézmény, többcélú intézmény igazgatója a 14 évnél fiatalabb 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek, tanuló részére abban az időtartamban, amikor az óvoda, az általános iskola, a fejlesztő nevelést-oktatást végző iskola, a kollégium, a hat és nyolc évfolyammal működő gimnázium vagy a szakgimnázium ötödik-nyolcadik évfolyamán az intézmény – beleértve az ilyen köznevelési alapfeladatot ellátó többcélú intézményt is – felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek, tanuló szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján az (1b)-(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítja.

(1b) Az intézmény igazgatója a pedagógus vagy érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatottja számára az (1a) bekezdés szerinti esetben és módon előírhatja a) a vércukorszint szükség szerinti mérését, b) szükség esetén, orvosi előírás alapján, a szülővel, más törvényes képviselővel, a megadott kapcsolattartási módon egyeztetve, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadását. (1c) A nevelési-oktatási intézmény igazgatója az (1b) bekezdés szerinti feladat ellátását a) olyan pedagógus vagy legalább érettségi végzettséggel rendelkező, nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy útján biztosítja, aki a hivatal által szervezett, a feladat ellátásához kapcsolódó ismeretekről szóló szakmai továbbképzésen részt vett, és aki a speciális ellátásban való részvételt vállalja, vagy b) iskolaorvos vagy iskolavédőnök útján biztosítja.

(1d) A szülő, más törvényes képviselő az (1a) bekezdés szerinti kérelmét az Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban megtett formában nyújtja be. (1e) Az intézmény igazgatója az e § szerinti esetkörben egy esetleges rosszullét esetén az Eütv.-nyel összhangban álló speciális ellátási eljárásrendet alakít ki.”

3.2 Az integráló nevelés követelményeinek teljesítése

Az óvodai nevelésben egyre szélesebb körben valósul meg az együttnevelés (integráló nevelés) társadalmi igénye az, hogy az óvoda nevelőközösségének tagjai (tehát nem csak az óvodapedagógus!) a gyermek fogyatékosságát ne alkalmatlanságként, ne képesség hiányként, betegségi állapotként értelmezzék, hanem olyan élethelyzetnek minősítsék, amelyben a környezet alakításával, sajátos neveléssel-oktatással a sérült életminősége javítható. Hangsúlyozzuk, hogy az ép és a sérült gyermekek közötti különbség nem egészségi természetű. (Például egy mozgássérült gyermek különböző élettevékenységekben éppen olyan „egészségesnek” számít, mint az ép mozgású társa, csupán a mozgásos teljesítménye korlátozott.)

A fogyatkozással rendelkezők közül leggyakrabban mozgásszervi fogyatékosok, érzékszervi fogyatékosok (látássérült gyermekek), nagyothallók; ritkábban enyhén értelmi fogyatékosok, beszédhibás gyermekek (dadogók, hadarók, elakadó beszédűek) találhatók az óvodában nevelkedők között. Fejlesztő nevelésükhöz szakszerű segítséget a nevelési tanácsadók és a szakértői bizottságok nyújtanak.

Külön csoportot képeznek a szociális hátrányú gyermekek, akiknél nem a szervezeti fogyatkozás okoz hátrányt a személyiség fejlődésében, hanem a családi, társadalmi, kulturális, anyagi háttér kedvezőtlen hatása (durva bánásmód, szegénység, lakásnélküliség, kisebbségi megkülönböztetés és más hátrányos körülmény).

3.3 Sajátos nevelési igényűek egészségfejlesztése

A törvény rendelkezése alapján előírás az, hogy minden olyan 3-6 éves kisgyermek, aki csökkent érzékszervi és mozgásszervi fogyatékossgal, vagy a beszéd- és értelmi fejlettség alacsonyabb fokával rendelkezik, és sajátos nevelést igényel, normál fejlettségű gyermekek közé, óvodai közösségbe felvételt nyerhet.

Az ilyen gyermekek óvodai gondozására-nevelésére csak azon óvoda vállalkozhat, amelyik az alapító okiratában ezen (céltudatos, tervszerű és szervezett) gondozó-nevelő kötelezettséget felvállalta. Az elvállalt sajátos nevelési igény teljesítésekor a fogyatékossg részleges vagy teljes körű módosításának, illetve a képességek eltérő ütemű fejlesztésének kötelezettségét kell vállalni. A sajátos igényű gyermekek gondozása-nevelése speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós fejlesztő, visszaállító, valamint gyógyító célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi nélkülözhetetlenné. E feladat az óvodapedagógus sajátos képzettségét, valamint az egészségügyi és nevelési tanácsadói szakirányítását igényli.

Sajátos nevelési eljárásként alkalmazzuk a sérült gyermek előzetes bemutatását a csoportnak, majd a megérkezéskor olyan bemutatását, amely a segítség, a barátkozás, a közös játék lehetőségeit és eszközrendszerét részletezi. A következő lépés a sérült gyermek alkalmazkodási kényszerének feloldása: az ismeretlen óvodai környezet, az ismeretlen felnőttek és gyermekek, az óvoda napirendje, életrendje alkalmazkodási kényszerének feloldása.

3.4 Mozgásszervi fogyatékosok sajátos nevelése

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése korai fejlesztésre épül. A kis lépések elvének alkalmazásához, a gyermekekre jellemző, cselekvésbe ágyazott képességfejlesztésükhöz kellő időt és alkalmat kell az óvoda napi programjában biztosítani. A kis lépésekben való haladás elve különösen az alábbi fejlesztésekre vonatkozik:

- alapmozgások kialakítására, fejlesztésére;
- a minimális kontaktus, kooperációs készség a nem szóbeli és a szóbeli kommunikáció fejlesztésére;
- beszélgetés kezdeményezése, aktív szókincs bővítésére, a beszédmegértés fejlesztésére, emlékezeti megtartás gyakorlására;
- az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására, az ehhez szükséges jelhasználat és logikai funkciók fejlesztésére.

Sajátos nevelési feladatot jelent a beszédhibás gyermekek fejlesztő nevelése. A beszédszervek organikus vagy funkcionális elváltozása, a központi idegrendszer sérülése, vagy valamely pszichikus ok a gyermek beszédzavarához vezethet, és a hangképzés különböző rendellenességét (artikulációs zavar, dadogás, hadarás, pöszeség, orrhangzós beszéd) válthatja ki. A beszédzavar óvodai körülmények között leggyakrabban félelmi, izgalmi, kudarcérettel hatására lép fel. A beszédhibák korrekciója logopédiai feladat, szakszerű megoldásához szakember segítségét kell kérni, ugyanis a beszédhiba a gyermek értelmi fejlődését, szociális kapcsolatainak alakulását akadályozhatja.

3.5 Értelmi fogyatkozású gyermekek nevelése

Az értelmi fogyatkozású, elmaradottságú (retardált) gyermekekkel kapcsolatos speciális óvodai nevelés tartalma egyedi jellegű. A gyengén értelmi fogyatkozású gyermek ugyan értelmileg károsodott (organikusan vagy funkcionálisan sérült), mégis a nem-fogyatékos csoportba – megfelelő pedagógiai program segítségével – sikeresen integrálható, együtt nevelhető. Az értelmileg retardáltak speciális fejlesztését biztosító pedagógiai célok a (normál) óvodai csoportban az alábbiak lehetnek:

- a fogyatékos elfogadtatása a társaitól és a társak elfogadása a fogyatékestől;
- szükségleteinek jelzése, a jelzés fogadása a közösségben, a jelek kódolása;
- mozgásszükséglet kielégítése, társkapcsolat alakítása, befogadás;
- kommunikációs készség gyakorlása, fejlesztése;
- közösségi tapasztalatszerzés, normatartás;
- emlékeztetgyakorlás, önálló problémamegoldás.

3.6 Autista gyermekkel való bánásmód

Az autizmus lényege a kommunikációs kapcsolati készség, a társas együttműködő viselkedés és a céltételező gondolkodás minőségi károsodása, a szociális kapcsolatok elutasítása, a verbális kommunikáció zavara (elutasítása), azaz a kommunikációs és a szociális készség károsodása és fennálló zavara. Az óvodapedagógus az autista gyermeket elzárkózásáról, különc és ismétlődő viselkedéséről, különc gesztusáról és beszédrítmusáról, feltűnő mozgásismétléséről (pl. repkedő kézmozgás, lábujjhegyen járás) és játékaról, rutincselekvésekhez való ragaszkodásából, érzelmes kitöréseiből ismerheti fel.

E társkapcsolati és kommunikációs jellemzők esetén a gyermek fejlődésének és egészségfejlesztésének alapfeltétele a társkapcsolati és kommunikációs készség (ismétlés, gyakorlás útján történő) fejlesztése: a gyermek játszótársként való elfogadtatása, mert a társkapcsolattal együtt a verbális kommunikáció is megindul.

A gyermekközösség játéktevékenysége és aktivitása (szociális kapcsolata) képes az autista gyermek kommunikációs kapcsolatát is észrevehetően javítani, valamint az agresszív viselkedés elmaradását segíteni.

3.7 Szociális hátrányúak nevelési sajátossága

A társadalmi beilleszkedés és az eredményes személyiségfejlesztés szempontjából meghatározó jelentőségű a mélyszegénységben élő, rossz családi körülmények között nevelkedő gyermekek óvodai integrált nevelése. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai „megelőző” egészségneveléséhez szükség lehet a gyermekvédelmi szakhálózat (jogi, pedagógiai, egészségfejlesztő) segítségét kérni, az óvodaszék, a szülői szervezetek, munkaközösségek társadalmi összefogását is igénybe venni. Az óvodapedagógiai gyakorlatban a szülők társadalmi integrációjának segítésére többféle módszer és alkalom alakult ki. Ezek közül ismertebbek: klubfoglalkozások, munkadélutánok, közös séták, kirándulások, orvosi tanácsadás, csoport szülői értekezletek.

Sajátos nevelési igény mutatkozik meg a roma származású gyermekek integrált óvodai nevelése során. Az integrált nevelés megoldása a társadalmi beilleszkedés szempontjából meghatározó jelentőségű, elősegíti a roma népesség sajátos gazdasági, kulturális hátrányos helyzetének felszámolását, a másság kedvező társadalmi megítélését.

A sajátos nevelési igény okai így jelennek meg az óvodában (Székely 2005: 319–320):

- különbözik a roma gyermekek családi szocializációja és kulturális mintája, más a családi (törzsi) hagyománya;
- mutatkoznak nyelvi kommunikációs (szövegértési) hátrányok (főleg a beás és az oláh cigány családok mintája következtében);
- magas arányú a szülők munkanélkülisége, vele együtt a család szegénysége;

- a gyermekszegénység minden hátrányával együtt öröklődik;
- a roma családokban élők egészségi állapota az átlagosnál rosszabb, jelentős arányú a szenvedélybetegek száma;
- a társadalomban még él a roma származásúak hátrányos megkülönböztetése, előítélete, a gyermekek elkülönítő nevelésére törekvés;
- gyakori a roma gyermekek óvodai nevelésből való kimaradása, megszakítása.

Az egészségfejlesztés nemzeti stratégiája (Legyen jobb a gyermekeknek! címmel) országos feladatként tűzi ki a 47/2007. (V. 31.) OGY. határozat az óvodáskorúak nevelésében:

- a roma származású gyermekeknek a családból az óvodai közösségbe való átmenetének segítését;
- nemzeti identitásuk megtartása mellett az óvodai napirend (szokásrend) megismertetését, elfogadását;
- az egészséges életvitel szabályainak gyakorlását;
- az egészséges táplálkozási szokások alakítását;
- a közösségi viselkedéskultúrának a többségi társadalomhoz illesztését;
- az egészséget támogató családi környezet segítő támogatását, megvalósítását;
- a káros szenvedélyek (alkohol- és drogfogyasztás, dohányzás) megelőzésére szolgáló meggyőző ismeretterjesztést.

3.8 A gyermekbántalmazás és agresszió megelőzése

A gyermekvédelem a gyermek jogainak érvényesítéséhez, a szülők kötelességeinek teljesítéséhez, a veszélyeztetés megelőzéséhez nyújt jogi háttérrel. A gyermek védelméről szóló (2010. évi LXVI. törvénnyel módosított 1997. évi XXXI.) törvény a gyermek jogainak védelmét, a hatósági intézkedések lebonyolítását a családra, az óvodára (mint nevelési intézményre), a gyermekvédelmi intézményrendszerre, továbbá az egyes szakszolgálatokra (egészségügy, rendőrség, ügyészség, bíróság) és a társadalmi szervezetekre bízta. A gyermek jogainak érvényesítése (ellátása, gondozása, nevelése) elsődlegesen a családra tartozik, ebből az óvodai nevelés kompetenciakörébe a személyiség fejlesztése, a veszélyeztetettség megelőzése, a gyermekvédő szolgáltatást nyújtókkal való (megelőző, ellenőrző, gyámhatósági) kapcsolat tartozik. A gyermekvédelmi feladatokat az óvodapedagógusok a gyermek-egészségügyi szakszolgálattal alaptevékenységként látják el, azaz hivatásbeli alaptevékenységük elválaszthatatlan része a gyermekvédelem.

A gyermek a veszélyeztetett helyzetét félelem, szorongás, agresszív viselkedés jeleinek kíséretében hozzátartozói köréből hozza magával az óvodai életbe.

A veszélyeztetettség háttérében leggyakrabban alkoholista, kábítószer-élvező, nagydohányos, bűnöző magatartású családi háttér fedezhető fel.

A felderítés és a tanácsadás családlátogatással, egyéni beszélgetéssel, a nevelési tanácsadó vagy orvosi tanácsadó bekapcsolásával, illetve több óvodában szülői klubok, nyílt óvodai napok programjával, közös rendezvényekkel valósítható meg.

A bántalmazott gyermekek az óvodapedagógus felderítheti – az olykor hosszan tartó – bántalmazás nyomait, és intézkedhet (a szülőknél vagy a gyámhatóságnál) a bántalmazás megszüntetése iránt.

3.9 A dohányzás megelőzésének óvodai programja

Megelőző intézkedésként legyen tilos az óvoda egész területén a dohányzás, és induljon mozgalom a kisgyermek otthoni dohányzásmentes környezete érdekében. Az óvodai nevelési programba alternatív módszerként felhasználhatók: képek a dohányzó környezetről, címkék és dobozok gyűjtése, rajzok, gyurmák az egészséges életmódról, tüdőt „szellőztető” tornagyakorlatok, dohány- és égéstermékének érzékelése, meghívott sportolók elbeszélése, helyzetgyakorlat a dohányzási veszély bemutatására.

ÖSSZEZGÉS

A felvázolt rendszerből kiolvasható, hogy a felgyorsult világ egyre újabb egészségvédő/egészségfejlesztő feladatok elé állítja az óvodai nevelést.

Az egészség fejlesztése a kisgyermekkoról kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodásgyermeket az egészség védelmére: edzi a testi erőnlétét, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködési készségét.

A gyermek egészsége társadalmi ügy, megvédése és fejlesztése a nemzeti nevelési program szerves része, így válik az egészségpedagógia az óvodapedagógia kulcsfeladatává. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló akcióiban biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit. Az egészség hármass (testi, lelki, társkapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre azonban az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Cél:

Az érzelmi, erkölcsi, és a közösségi nevelés célja a gyermek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, az óvoda normáinak tiszteletben tartásával.

Feladat:

- Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségén belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.
- Már az óvodába lépés előtt / nyílt nap /, és az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermekeket. A beszoktatás időszaka meghatározza a gyermek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához. Az óvodapedagógus, dajka feladata a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételek megteremtése a gyermek közösségbe történő beilleszkedéséhez.
- Olyan óvodai légkört teremtünk, amelyben az egyének közötti kapcsolat sokféle érzelmi kifejezést és élményt biztosít.
- Olyan állandó értékrendet közvetítünk, ami hozzájárul a pozitív értékek kialakulásához, az erkölcsi / együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség / és akarati tulajdonságok / önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat / fejlődéséhez.
- Olyan tevékenységet szervezünk, amellyel erősítjük az én-kontroll funkcióit, csökkentjük az agresszivitás lehetőségét.
- Az emberi és természeti környezet értékeinek, szépségeinek felismerését érzelmmel teli tapasztalásokkal, sokféle, szemléletes módszerrel segítjük. Megismertetjük a gyermeket szűkebb és tágabb környezetével, amely elősegíti a hazaszeretet és a szülőföldhöz való kötődés érzelmi alapjait.

- Beszéddel, metakommunikációval, a mindennapi meséléssel erősítjük a gyermekek önkifejezését, az érzelmek, élmények kifejezésének lehetőségeit. A gyermeki magatartás szempontjából modell értékű legyen az óvodai alkalmazottak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.
- A társas együttélés szabályainak, szokásainak megismertetésével, segítségével tesszük örömtelivé, értelmessé az óvodás éveket, melyek hatást gyakorolnak életük későbbi viselkedés kultúrájára is. Az óvodapedagógus elfogadó és befogadó személyisége nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekeknek biztosítjuk a sajátos törődést, speciális felkészültséggel rendelkező szakemberek bevonásával.
- Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- * A gyermekek szívesen járnak óvodába, aktív, tevékeny résztvevőivé válnak a közösség életének.
- * A közös tevékenységekben képesek együttműködni társaikkal és a felnőttekkel.
- * Örömmel tölti el őket a közösen átélt siker, a közös élmények.
- * Érdeklődőek társaik és a közvetlen környezetükben élők iránt.
- * Képesé válnak türelemmel, figyelemmel meghallgatni társaik és az óvodapedagógus mondanivalóját.
- * Érzelmileg elfogadják egymást, képesé válnak a különbözőségek elfogadására.
- * Képesé válnak a helyes viselkedési szabályok betartására, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához szükségesek.
- * A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre a felnőttel és gyermektársaival. Szociálisan éretté válik az iskolakezdésre.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Minden nemzetnek fő kincse az anyanyelve. Ha elhal, a nemzet megszűnik létezni, és beolvad a környező népek tengerébe.

A magyar nyelv rendkívül gazdag. Beszédpéldáinkon keresztül is megismertetjük a gyermekeket nyelvünk szépségével, árnyaltságával, a helyes mondat-szerkesztéssel.

Az óvodai anyanyelvi nevelés során elsősorban a szókincset, a beszédértést, és az önálló szóbeli megnyilvánulásokat fejleszthetjük a beszédkedv felkeltésével, az élmények megbeszélésével, mesével, verssel, bábozással, változatos irodalmi élmények nyújtásával.

A népi mondókák, a versek, a mesék ősi forrásai az anyanyelvi nevelésnek, régi értékeket, hagyományokat közvetítenek. Közösen átélt örömök, és élmények elszakíthatatlan szálakkal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermeket anyanyelvükkel és egymással.

Cél:

- Az anyanyelv ápolása, a szép magyar beszéd elsajátítása a különböző tevékenységek során.
- Ismereteik, tapasztalataik rendszerezése, új élmények szerzése, értelmi-és alkotó képességek, kreativitás fejlesztése.

Feladat:

- Az irodalom iránti érdeklődés felkeltése versek, mesék mondókák kiválasztásával.
- Nyelvi képességek fejlesztése báb-és dramatikus játékokkal.
- A gyermeki önkifejezés lehetőségének biztosítása szabad szöveg megfogalmazásával.
- A gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, érzelmeire építve, játékon és egyéb tevékenységeken keresztül közvetítjük azokat a tapasztalatokat, melyek a gyermekek értelmi fejlesztését segítik.
- Megfelelő motivációval juttatjuk el a gyermekeket az elvont gondolkodás elvárható szintjére.
- Anyanyelvi és kommunikációs képességek fejlesztése során alakítjuk, erősítjük a gyermekek beszédbátorságát, beszédaktivitását, segítjük az anyanyelvi kultúra megalapozását.
- Rendszeresen biztosítunk mozgásos játék-lehetőségeket, melyben fejlődik a gyermekek vizuális memóriája, térről való ismerete, térészlelésük, harmonikus mozgásuk.
- Kihasználjuk a játék összetett képességfejlesztési lehetőségeit.
- Rendszerezünk, célirányosan bővítjük a gyermekek spontán szerzett tapasztalatait, ismereteit, az óvodai nevelési módszerek segítségével.
- Olyan segítő, ösztönző környezet biztosítása, mely elősegíti valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- * Kialakul a gyermekekben a megfelelő színvonalú beszédértés
- * Képesek szóbeli kifejezésre
- * Igénylik és szeretik a találós kérdéseket, verseket, meséket
- * Képesek elkezdett mesét folytatni.
- * Bátran kommunikálnak a felnőttekkel és társaikkal
- * A meglévő tapasztalataikat különböző tevékenységekben és élethelyzetekben tudják alkalmazni.
- * Gondolkodásukra jellemző a kreativitás.

Az óvodai élet megszervezése**Személyi feltételek**

A törvényes működéshez megfelelő számú dolgozóval rendelkezünk.

A Románvárosi Óvoda jelenleg 22 dolgozóval működik. 2 fő (igazgató, igazgató- helyettes) irányítja az egység munkáját.

Az óvodánkban a nevelőmunka központjában a gyermek áll.

- Az óvodai nevelőmunkánk kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje, modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

- Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt, példaértékű munkájuk, hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.
- A különleges bánásmódot és kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekeket nevelő óvodában a dolgozók feladata, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.
- Ha intézményünkben migráns gyermekek nevelése is történik, az ott dolgozók feladata, lehetőséget teremteni számukra, hogy megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Tárgyi feltételek

- Intézményünk rendelkezik a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvodában van vezetői iroda és a szülők fogadására alkalmas helyiség. Fejlesztő szobával már rendelkezünk, a tornaszoba építése megvalósult.
- Az óvoda épülete, udvara, kertje, berendezése oly módon van kialakítva, hogy az szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelel változó testméreteiknek, biztosítja egészségük megőrzését, fejlődését.
- A gyermekek számára megfelelő mosdó és öltöző helyiségek vannak kialakítva.
- Csoportszobáink a gyermeklétszámhoz viszonyítva megfelelő méretűek, világosak. Lehetővé teszik a gyermekek mozgás- és játékigényük kielégítését. Az óvodapedagógusok törekednek arra, hogy a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegyék körül. A gyermekek által használt tárgyi felszerelések számukra hozzáférhető módon, és biztonságosan vannak elhelyezve.
- Az óvodai nevelést segítő eszközök mennyisége, minősége megfelelő, de folyamatos felújítása, pótlása szükséges.

Óvodai élet megszervezése

- Az óvodai nevelést a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósítjuk meg, a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében megszervezve, az óvodapedagógusok jelenlétében és közreműködésével.
- A pedagógiai munka tervezése az intézményben magába foglalja a pedagógiai szabadságot, illeszkedik az óvoda arculatához.
- A csoportra szabott nevelési terv készítése és értékelése negyedévente történik. Az óvodapedagógusok a tevékenységekhez kapcsolódó fejlesztési tervet annak megfelelően készítik, ahogy a csoportban a délelőtti, délutáni váltás történik. Az óvónők heti váltásban dolgoznak.
- A gyermek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos kezdeményezések tervezésével, szervezésével valósulnak meg intézményünkben. A napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeres időpontban ismétlődő tevékenységek a gyermek érzelmi biztonságát teremtik meg. A napirenden a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét, egyes gyermek fejlettségi és igény szintjének megfelelően.

- Az óvodapedagógusok a pedagógiai munkát segítő munkatársakkal együttműködve végzik a gondozási feladatokat, ezzel segítve a gyermekek önállóságát. A gyermek fejlődése szempontjából fontosnak tartjuk a gondozási tevékenységre szánt elegendő időt, hiszen az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel.
- A gyermekek megismerését és fejlődését nyomon követő dokumentáció a következő részekből áll:
 - óvodába lépés elején, óvodában történő tájékozódás során „A gyermek anamnézise” lap kitöltése,
 - újonnan belépő gyermek esetén, óvodába érkezését követő első hónap végén, „Beszoktatási tapasztalat” rögzítése,
 - „A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentum” kitöltésére évente két alkalommal kerül sor, november 31, és május 31,
 - „Szülői tájékoztatás a gyermek fejlődéséről” évente legalább két alkalommal, illetve szükség szerint kötelező.

Az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység működése

1. A *Család- és Gyermekjóléti Központ* vállalja, hogy a fentnevezett Köznevelési intézményben és valamennyi tagintézményében jogszabályban meghatározott szakirányú végzettségű szakemberrel biztosítja az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet.

2. A *Család- és Gyermekjóléti Központ* vállalja, hogy 2018. szeptember 01-től határozatlan ideig biztosítja az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet.

3. A *Család- és Gyermekjóléti Központ* vállalja az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység eszköztárának kialakítását a helyi viszonyoknak és szükségleteknek megfelelően, a felmerült problémák kezelését, a szolgáltatás nyújtásának megtervezését, szervezését és lebonyolítását. Az óvodai és iskolai szociális segítő a gyermeknek, a családjának és az intézmény pedagógusainak nyújt támogatást olyan módon, hogy

- segíti a gyermeket a korának megfelelő, a tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez, a Köznevelési intézménybe való beilleszkedéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében,
- segíti a gyermek tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők feltárását és megoldását,
- segíti a gyermek családját és a pedagógust is a gyermek szükségleteinek felismerésében és figyelembevételében, elsődlegesen a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében, a már kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében,
- a szociális segítő részt vállal a Köznevelési intézmény mentálhigiéniai-, sport-, és kulturális rendezvényeinek szervezésében, lebonyolításában, valamint aktív részvételével elősegíti a prevenciós programok szervezését, megvalósítását,
- a szociális segítő igény esetén lehetőségéhez mérten részt vesz a tantestületi-, és a szülői értekezleteken.

4. A *Család- és Gyermekjóléti Központ* vállalja, hogy az óvodai és iskolai szociális segítője támogatja a Köznevelési intézményben a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetését, illetve a Köznevelési intézményben felmerülő életvezetési, szociális, szocializációs problémák megoldásához nyújt segítséget a gyermekeknek, családjaiknak, igény szerint pedagógusoknak, valamint a nevelő-oktató munkát segítő szakembereknek egyaránt.

5. Az együttműködés alapját képezi: az észlelő- és jelzőrendszeri tagok, intézmények, szakemberek és magánszemélyek közötti együttműködés, melyek célja a problémák, veszélyeztető tényezők, krízishelyzetek észlelése, felismerése és jelzése a Család- és Gyermekjóléti Központ felé.

Az együttműködés során kiemelkedő szerepe van a folyamatos információáramlás biztosításának a gyermekek és családjaik problémáinak mielőbbi megoldása, a krízishelyzet következményeinek enyhítése, állapotromlás megelőzése érdekében. Az óvodai és iskolai szociális segítő aktív jelzőrendszeri tagként látja el feladatát.

6. A *Köznevelési intézményt* az óvodai és iskolai szociális segítő szakemberrel való konzultáció nem mentesíti jelzési kötelezettsége alól (írásos formában jelzőlapon) a gyermek veszélyeztetettségének észlelése esetében. Amennyiben az óvodai és iskolai szociális segítő észleli a gyermek veszélyeztetettségét és szükségesnek tartja a jelzést megtenni, akkor erről tájékoztatja a Köznevelési intézmény igazgatóját, egyben felhívja a figyelmét a jelzési kötelezettségére.

7. A *Család- és Gyermekjóléti Központ* az alábbi szolgáltatásokat biztosítja a Köznevelési intézményben az igények és lehetőségek figyelembe vételével egyeztetést követően:

Csoportban végzett szociális segítő munka keretein belül:

Szociális segítőink a csoport munka eszközeinek alkalmazásával látják el feladataikat, figyelembe véve helyi igényeket, szükségleteket, kéréseket.

Közösségi szociális segítő munka óvoda keretein belül:

A közösségfejlesztés szociális segítőink által nyújtott tevékenység, melynek célja, hogy egy időben, egy helyen egy témában egy közösségnek tartsanak rendezvényeket, programokat, melyek a prevencióra és/vagy a korrekcióra helyezik a hangsúlyt.

- Segítőink részt vesznek az óvoda által szervezett, az egész óvodai közösséget érintő rendezvények lebonyolításában.
- Segítik a gyermekvédelmi munkát az intézményekben.
- Részt vesznek a nevelőtestületi értekezleteken, szülői értekezleteken, fogadó napokon elérhetőséget biztosítanak a szülők számára.
- Együttműködést alakítanak ki az óvodában dolgozó szakemberekkel, működő szülői szervezetekkel, partner intézményekkel.

Egyéni segítés (tanácsadás) keretein belül:

Az egyéni segítést a szakembereinktől kérheti maga a gyermek, a szülő, a pedagógus, vagy más intézmény, de kezdeményezhetik a segítőink is, ha valamilyen problémát érzékelnek.

A jelzett vagy észlelt probléma esetén az segítőink megvizsgálják a probléma hátterét, melyhez információt gyűjtenek a gyermektől, pedagógustól vagy szülőtől, esetleg egyéb szakembertől, intézménytől. Amennyiben a segítőink segíteni tudnak saját, a Köznevelési intézmény keretein belül a probléma megoldásában, úgy a rendelkezésre álló eszközökkel kezeli azt. Szociális segítőink esetkezelést nem végeznek, ezért amennyiben a probléma megoldása 1-2 alkalommal történő tanácsadással nem kezelhető, delegálják gyermeket, családot a probléma jellegétől függően a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatához vagy Központjához, esetleg más intézményekhez/szakemberekhez. A fenti feladatoknak, tevékenységeknek az Nkt. és végrehajtási rendeletei alapján történő megvalósulása a következőképpen történik¹:

¹ A köznevelési intézményben végzett szociális segítő tevékenység végzése során szükséges a Nkt. 4. §-a, 25. §-a, 27. §-a és végrehajtási rendeletei alapján a pedagógus felügyelete, a kötött munkaidő fennmaradó részében (Nkt. 62. § (6) bek.) vagy a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazott felügyelete. Ennek

8. Az óvodai és iskolai szociális segítő heti 2 óra időtartamban személyes megjelenéssel a Köznevelési intézményben, illetve tagintézményeiben, feladat ellátási helyein tartózkodik és ügyfélfogadást biztosít. A szociális segítő ügyfélfogadási ideje az általa ellátott intézményekben kifüggesztésre kerül. A szociális segítő az ügyfélfogadási időn kívül csoportos, közösségi és egyéni szociális tevékenységet folytat. A szociális segítő munka idejének teljesítése a Központban kerül igazolásra jelenléti íven. Az ügyfélfogadási időn kívüli időintervallumban – a segítő szakember munka idejében – telefonon és e-mailen elérhető.

9. Az óvodai és iskolai szociális segítő szakember munkáját úgy kell megszervezni, hogy a feladatellátásával párhuzamosan a Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai teamjében rendszeres esetmegbeszélésen, valamint szupervíziós ülésen vegyen részt.

10. A *Köznevelési intézmény* vállalja, hogy a szociális segítő tevékenységet végző szakember számára a fenti szolgáltatások nyújtásához előzetes egyeztetés alapján, szükség szerint helyiséget biztosít, ahol a személyes konzultáció feltételei adottak. Az eseti csoportos foglalkozások lebonyolításához is biztosít – előzetes egyeztetés alapján – arra alkalmas helyiséget.

11. A *Köznevelési intézmény* vállalja, hogy a szociális segítő tevékenységet végző szakember számára az alábbi tárgyi eszközöket biztosítja intézményeiben a szolgáltatás teljesítéséhez:

- fénymásoló, scanner használata (szükség esetén),
- telefon és fax használata (szükség esetén),
- internet hozzáférés,
- projektor használata szükség esetén.

12. A *Köznevelési intézmény* biztosítja, hogy a Család- és Gyermekjóléti Központ és az óvodai és iskolai szociális segítő nevét, elérhetőségeit (e-mail címét, telefonszámát, a szolgáltatást biztosító intézmény nevét), programjait, plakátjait, szóróanyagait az Intézmény webes felületén, valamint hirdető tábláin elérhetővé teszi.

13. A *Család- és Gyermekjóléti Központ* az alábbi tárgyi eszközöket biztosítja a szolgáltatás végzéséhez:

- az adminisztrációhoz szükséges eszközöket,
- a Család- és Gyermekjóléti Központ által szervezett programokhoz szükséges eszközöket.

14. A *Köznevelési intézmény* vezetősége lehetővé teszi és támogatja, hogy a delegált szociális segítő szakember a szakma előírásának megfelelően végezhesse a tevékenységét, biztosítja a szociális szakember és helyettesének rendszeres bejutását és ott tartózkodását az intézménybe, ezzel párhuzamosan biztosítja számára a szakmai autonómiát. Továbbá biztosítja számára a szülői értekezleteken és a nevelőtestületi értekezleteken való részvételt.

15. Adatvédelemre, titoktartási kötelezettségre vonatkozóan a Család- és Gyermekjóléti Központ, illetve az óvodai és iskolai szociális segítő a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 135. § (1) bekezdése alapján kezeli a gyermek és a szülő Gyvt. 135. § (2) bekezdésében foglalt adatait.

megfelelően az Együttműködési megállapodásban arra is szükséges kitérni, hogy ez milyen módon valósul meg a gyakorlatban (pld. csoportfoglalkozás esetén szociális segítő-pedagógus kettős vezetés), illetve amennyiben ez alól a jogszabályi előírás felmentést ad, abban az esetben annak körülményeit szükséges meghatározni.

A Köznevelési intézmény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 41. § (7) bekezdés *d)* pontja alapján továbbíthatja az ott meghatározott adatokat a Család- és Gyermekjóléti Központnak. A Köznevelési intézmény dolgozóit, valamint az óvodai és iskolai szociális segítőt a jogszabályokban és a szakmai etikai kódexekben foglaltaknak megfelelően titoktartási kötelezettség terheli a gyermekkel és családjával kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt illetően, amelyről a velük való kapcsolattartás során szereztek tudomást. E kötelezettség a foglalkoztatási jogviszony megszűnése után is határidő nélkül fennmarad. A titoktartási kötelezettség azonban nem terjed ki a nevelőtestület tagjainak egymás közti, valamint a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival történő, a tanuló fejlődésével összefüggő megbeszélésre. Ha felmerül a gyermek veszélyeztetettsége, annak a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat felé történő jelzése során az adattovábbításhoz az érintettek hozzájárulására nincs szükség [Nkt. 42. § (1) és (3) bek.]”

Napirend*Időtartam**Tevékenységek***6⁰⁰-10³⁰-ig****Játék a csoportszobában**

Játékba integrált egyéni és mikro csoportos tevékenységek:

- mozgás /heti egy alkalommal nagytestnevelés/
- mozgás zenére
- vers, mese báb
- ének, zene, énekes játék
- rajzolás, mintázás, kézimunka
- a külső világ tevékeny megismerése
- testápolási teendők
- folyamatos tízóraiztatás
- részképességek fejlesztése /heti egy alkalommal fejlesztő pedagógiai foglalkozás/
- Tevékenységek közben témakörönként párhuzamosan tanítják a magyar és a román nyelvet. (állandó szókincsgyarapítás)
- 45 perces iskolaelőkészítő foglalkozás a tanköteles gyermekek számára

10³⁰- 11³⁰-ig**Játék a szabadban**

- udvari játék
- szervezett szabályjátékok
- játszótéri játék
- környezet megfigyelése
- séták és kirándulások szervezése.

11³⁰-12³⁰-ig**Ebéd**

- testápolási teendők

12³⁰-15⁰⁰-ig**Pihenés**

- mese
- alvás

15⁰⁰-17⁰⁰-ig**Szabadidős tevékenység**

- testápolás
- mozgás
- uzsonna
- játék a csoportszobában, jó idő esetén, az udvaron.

Hetirend

<i>A fejlesztés tartalma</i>	<i>Kötelező heti megjelenítés</i>	<i>Napi gyakoriság</i>
Testnevelési foglalkozás	1 x	tervezett
Mozgás, zenés torna (minden napos testnevelés)	5 x	de-du
Vers, mese, báb	5x	adódó lehetőségek Kihasználása
Ének, zene, énekes játék	1x	tervezett és spontán helyzetekben
Rajzolás, mintázás, kézimunka	1 x	folyamatos minden nap
Külső világ tevékeny megismerése	1 x	adódó alkalmak kihasználása
Játékba integrált tanulás		folyamatos
Iskolai életre való felkészítés	5x	lehetőség szerint külön teremben
Logopédiai foglalkozás		Nevelési Tanácsadó munkatársa (helyben)
Román nemzetiségi anyanyelven történi kezdeményezés	5 x	párhuzamosan
népi tánc	1 x	
Pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó külső szolgáltatás:		
Hitoktatás (katolikus, református, ortodox)	3x1	
Angol ²	1 x	
Úszás ²	2x	
Ovifoci ²	1x	
Jóga ²	1x	
Népi tánc ²	1x	
Modern tánc (hip-hop) ²	1x	
Kutyaterápia ² DOGLEND	1x	

² 229/2012. (VIII.28.) Korm. rend. módosításáról szóló 3/2015. (I.28.) Korm. rend. Tandíj megfizetése mellett igénybe vehető szolgáltatások

Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet alatt, és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladathoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda legyen nyitott és kezdeményező.

Kapcsolataink:

- Család
- Bölcsőde
- Nevelő otthon
- Pedagógiai szakszolgálat intézményei
- Közművelődési intézmények
- Gyermekjóléti szolgálat
- Egészségügyi intézmények
- Iskola
- Nemzetiségi önkormányzat
- Fenntartó
- Pedagógiai szakmai szolgáltató
- Médiák
- Gyulai Kistérség Egységes Szociális és Gyermekjóléti Intézménye
- A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.

Kapcsolat a családdal:

Az óvodai nevelésünk a családi neveléssel szoros együttműködés mellett szolgálja a gyermek fejlődését. Óvodapedagógusaink figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait, s az együttműködés során érvényesítik a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

A kapcsolatteremtés formái:

- beszoktatás
- közös ünnepek,
- napi kapcsolattartás,
- nyíltnap,
- szülői értekezlet,
- családi nap

Intézményünk működésének és arculatának megfelelően alakítja kapcsolatait.

A nemzetiséghez tartozó gyermekeket nevelő óvoda lévén, az intézményünk kapcsolatot tart a román nemzetiségi önkormányzatokkal, szervezetekkel.

A gyermeki személyiség és munka értékelése

Az óvodapedagógus értékelése a gyermek irányában folyamatos és leíró, konkrét legyen, mely a személyiségre pozitívan és fejlesztően hat.

Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai**Játék**

A gyermek legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenységének a játékot tekintjük, hangsúlyozva a játék önkéntességét, a gyermek önállóságát, kezdeményezését, aktivitását. A játék sajátosan adja vissza a gyermekek érzelmein és gondolatvilágán keresztül a környező világról szerzett benyomásait, élményeit. Sajátos gyermeki világ teremődik segítségével, amelyben megnyugvást hozó megoldások születnek, vágyak teljesülnek.

A játékot olyan komplex tevékenységforrásnak tekintjük, amit tudatosan felhasználunk a nevelés folyamatában céljaink eléréséhez. A játék által nyílik lehetőség a készségek és képességek rendszeres gyakorlására, fejlesztésére és a játékok megismertetésén, elsajátításán keresztül a pozitív értékek létrejöttére. A játéknak és a tanulásnak is a gyermek tevékenységi vágya, természetes kíváncsisága, az önállóságra törekvés szándéka az alapja.

Cél:

- A kisgyermek elemi pszichikus szükségleteinek kielégítése a szabad játék folyamatában.
- A külvilágból és a saját belső világából származó tagolatlan benyomásait tagolja játékában.

Feladat:

- Az élmények, tapasztalatok feldolgozásának biztosítása a szabad játékban, az egyes játékfajták / gyakorló-, szimbolikus-, konstruáló-, szabályjáték / fejlesztése a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembe vételével.
- „Az óvoda, és az óvodapedagógus feladata, hogy megfelelő csoportléghőmérsékletet, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőséget biztosítson. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A gyermek első játszótársa a családban, az óvodában is a szülő és az óvodapedagógus. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszása, támogatása, serkentő, ösztönző magatartása, indirekt reakciói segítségével éri el.
- Gyermek élményeit a játékban élük meg, ezért nagyon fontos az egyéni és közös élmények biztosítása, játékban történő feldolgozása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- * a gyermekek igényévé válik a tartós együttjátszás, a tevékenységekben való közös, aktív, alkotó együttműködés,
- * képesek olyan játék helyzeteket teremteni, amelyekben egyéni tapasztalataikat, élményeiket fel tudják dolgozni,
- * dominánsan jelentkezik a szimbolikus játék, amiben képesek szerepet vállalni, megosztani vagy arról lemondani,
- * szívesen vesznek részt a szabályjátékokban és azok irányításában; képesek a szabályok betartására.

Verselés, mesélés**Cél:**

- A gyermekek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, szemléletmódjának és világképének alakítása, csodákkal teli meseélményekkel, versek zeneiségével, rímeinek csengésével.

Feladataink:

- A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása.
- Mondókák, dúdolók, verseken keresztül anyanyelvi képesség fejlesztése, egyéni fejlettségi szint
- A tevékenységhez szükséges feltételek biztosítása.
- Különböző tevékenységek közben formálni beszédképességüket, gazdagítani szókincsüket.
- A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője.
A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A felhasznált irodalmi anyag igényes összeállítása:

Fontos az igényes válogatás. Ehhez a legnagyobb és legfontosabb területet a népköltészet adja. A népi mondókák, rigmusok, népmesék minden korosztálynak bőséges kínálatot nyújtanak. A lovagoltatók, simogatók, ringatók stb. a meghitt együttlétek alatt érzelmi kötődést alakítanak ki. A kisebbeknek olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű, érthető, ritmikus ismétlődések jellemzik. Később már többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, novellisztikus-realisztikus mesék alkotják a gyerekek mesevilágát. Helyet adunk a magyar klasszikusok és a kortárs írók irodalmi műveinek. A nagyobbak mesetárába beépítjük a klasszikus tündérmeséket, a tréfás- és a műmeséket. Megismertetünk a gyerekekkel vidám, humoros verseket, valamint a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó verseit, és más népek kultúrájából merített irodalmi alkotásokat is. A gyerekek versanyagát különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal gazdagítjuk. Lírai verseket mutatunk be, amiről a gyerekek megérik a költői képek kifejező erejét.

A tevékenységhez szükséges feltételek biztosítása:

A gyermekeket az egyszerű meséken keresztül fokozatosan hozzászoktatjuk a mese figyelmes végig hallgatására. Ehhez állandó, meghitt helyet alakítunk ki. Fontos a tekintet, mimika, hanglejtés, amely fokozza a meseélményt. A belső kép megjelenése érdekében általában szemléltető eszköz nélkül mesélünk. A csendes pihenő, vegyes életkorú csoportban, jó alkalom a hosszabb és folytatásos mesék mondására. Fontos, hogy mennyiségben és tartalmi színességben olyan repertoárral rendelkezünk, hogy az adódó alkalmakhoz mindig kapcsolódni tudjunk. Néhány jelképes kellelkel motiváljuk a gyermekeket a mesék dramatizálására. A bábozás élményét az óvónői bábjátékon keresztül éreztetjük meg a gyermekekkel. A gyermekeknek lehetőséget biztosítunk síkbábok, fakanálbábok. és kesztyűbábok használatára.

A nyelvi kultúra alapjainak lerakása, a nyelvi képességek életkornak és egyéni fejlettségnek megfelelő fejlesztése:

Arra törekszünk, hogy mesélésünk, versmondásunk példaértékű legyen. Nyelvtanilag helyes, tiszta beszéddel, megfelelő artikulációval tolmácsoljuk az irodalmi műveket. Lehetőséget biztosítunk a gyermekek szabad önkifejezésére: saját vers- és mesealkotás, mely által fejlődik kifejezőkészségük, bővül szókincsük. A valamilyen okból egyéni fejlesztésre szoruló gyermeknél személyre szabottan, a konkrét hiányosságokat megcélözva alkalmazzuk a mese, vers, báb kínálta fejlesztési lehetőségeket. Pl.: helyes hangzójtés gyakoroltatása mondókával, vagy beszédgátlás oldása bábbal.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- * A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- * Várják, igénylik a mesehallgatást.
- * Szívesen mesélnek, dramatizálnak, báboznak egymásnak, s a maguk szórakoztatására.
- * A magyar népmesék szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek.
- * Képesek a már elkezdett mesét folytatni, befejezni.
- * Kialakul igényük a könyv tisztelete, szeretete iránt.
- * Beszédfigyelmük alakul.
- * Környezetükben megfelelően kommunikálnak.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Cél:

- A zenei képességek fejlesztésén túl, a zenét szerető, kulturált, boldog ember nevelése. Eszköze a zene és az énekszó.

Feladat:

- A felhasznált zenei anyag igényes válogatása, az életkor és a csoport képességszintjének figyelembevételével.
- Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása.
- Nyelvi képességek fejlesztése a mondókák, gyermekdalok és zenei képességfejlesztő játékok által.

A felhasznált zenei anyag igényes válogatása, az életkor és a csoport képességszintjének figyelembevétele:

Az óvodai zenei nevelés során megismertetjük a gyermekeket a mondókákkal, énekes játékokkal, komponált gyermekdalokkal.

3-4 éves korban főleg ölbeli játékokat ismertetünk meg, amelyeket a felnőttekkel játszanak. A szeretet a biztonságérzet kialakításának egy-egy láncszeme az arc, kéz, ujj és lovagoltató játékok. Álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszható, 4-5 hangból álló énekes játékokat játszunk. 4-5 éves gyermekek zenei ismereteit mondókákkal, énekes játékokkal bővítjük.

Megismertetjük őket a csigavonal, a hullámvonal és a szerepcserére épülő játékokkal. Az énekes játékok alkalmasak a gyermekek mozgásának fejlesztésére. Az 5-6-7 éves gyermekek ismereteit kiolvasókkal bővítjük, melyeket különböző játékhelyzetekben tudnak alkalmazni. A zenehallgatáshoz olyan műveket válogatunk, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmű dalokat, népdalokat énekelünk, felhasználjuk más népek nemzeti dalait. Magyar komponált műzenét, kortárs műveket, altatódalokat, klasszikus műzenét.

Az óvodáskorban megjelenő jellegzetes tartalmak biztosítása:

A 3-4 éves gyermekekkel megismertetünk 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 10-15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok 2/4-es üteműek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok vannak. Ebben a korban gyakran játszunk ölbeli játékokat. Játék közben megismertetjük az alapfogalmakat és bemutatjuk a halk-hangos beszéd, mondóka, ének közötti különbséget. Megfigyeljük a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszíneit. Különböző mozdulatokkal érzékeljük az egyenletes lüktetést. Felkeltjük az érdeklődésüket a zenehallgatás iránt, lehetőleg énekes zenei élményt biztosítunk. Törekszünk arra, hogy a gyermekeknek legyen lehetőségük néhány percig tartó hangszerez zene meghallgatására.

A 4-5 éves gyerekekkel megismertetünk 4-5 új mondókát és 12-15 új gyermekdalt. A körjátékok közül már nehezebbeket is válogatunk, pl.: szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok stb. Lehetőséget biztosítunk az önálló éneklésre, kisebb csoportokban a halk-hangos és mély-magas hangok közötti különbség gyakorlására. Különböző módon érzékeljük az egyenletes lüktetést és a mondókák, dalok ritmusát.

Az 5-6-7 éves korban megismertetünk 4-7 új mondókát, 14-18 új énekes játékot, 3-4 alkalomhoz illő műdalt. Ebben a korban már bonyolultabb játékokat választunk, mint pl.: párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító - fogyó játék. Megismertetünk olyan egyszerű táncos lépéseket, amit a felnőtt minta utánzásával követni tudnak. Egyre több lehetőséget biztosítunk az egyéni éneklésre, ahol gyakorolhatják a tiszta éneklést a gyerekek. A hallásfejlesztést segítő fogalom párokat összekapcsoljuk a tempó változásával vagy dallambújtatással.

Nyelvi képességek fejlesztése a mondókák, gyermekdalok és zenei képességfejlesztő játékok által:

A gyerekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hangleadása, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása érezteti a nyelv kifejező erejét, szépségét. A hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmas a szókincs bővítésére.

Mozgásfejlesztés a zenei nevelés folyamatában:

A mozgásos játék, az együttes táncmozdulatok örömteli végzése közben fejlődik a gyerekek nagymozgása. A zene segít ebben, hiszen a dal ritmusa, lüktetése önmagában mozgásra serkent. Egyensúlyérzékük fejlődésével párhuzamosan éreznek rá fokozatosan a mozgás ritmusára, ez a ritmikus mozgás visszahat, erősíti az egyensúlyérzékelést.

Az oldaliság ismerete, fejlesztése a páros játékok, táncok közben is alakul. A tapsoltatók, a tenyérsimogatók, a láblógatók, a ritmikus mozdulatok, a különböző testrészek megismerését nagyban segítik. A térérzékelés fejlesztésére tág lehetőséget biztosít a zenei nevelés is.

A dalos játékok és táncok közben alapvető szerepet játszik a tér mozgásos alakítása:

- téri irányok bemozgása;
- különböző téri helyzetek mozgásos megélése;
- egyensúlyérzék fejlesztése.

Az összes mozgásforma tükör előtt is gyakorolható.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- * A gyerekek önállóan kezdeményeznek énekes játékokat, melyben átélik a közös játék örömét.
- * Esztétikus, kifejező mozgásra törekednek.
- * Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- * Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- * Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra.
- * Mernek és tudnak egyedül is énekelni.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka**Cél:**

- A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi kifejezése. Tér-forma és szín képzeteinek gazdagítását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységüket, szép iránti fogékonyságukat, igényességük alakítását.

Feladat:**A gyermekek környezetük iránti érzékenységük alakítása, alkotó-alakító tevékenységük feltételeinek megteremtése:**

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Az óvodapedagógus feladata, hogy megteremtse a gyermek kreatív önkifejezés hangulati, környezeti és eszközbeli értékeit. Az egész nap folyamán az alkotó tevékenységhez megfelelő légkör, hely, idő, valamint elegendő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag álljon a gyermekek rendelkezésére.

Az eszközök kiválasztásánál szempontunk a célszerűség, az esztétikusság, a változatosság és a természetes alapanyag. A hely biztosításánál a tevékenységnek megfelelő kényelmes körülményt teremtünk, ahol a gyermekek nyugalomban alkothatnak. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek az elkezdett munkát minden esetben befejezhessék. A gyermekeket megismertetjük az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és a kézi munka technikai alapelemeivel, és eljárásaival.

A gyermekek alkotókedvüket sokszínű, érdekes ábrázoló tevékenységekben bontakoztathatják ki (pl.: agyagozás, szövés, fonás, varrás, tépés, vágás, hajtogatás, téri formák létrehozása). Lehetővé tesszük, hogy a „kincseket”, amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, alkotó-alakító tevékenységeikhez felhasználhassák. Az örömmel végzett változatos ábrázoló tevékenységek által alakul ki a gyermekek igénye az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Az ábrázoló tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése:

A kisebb gyermekek ismerkednek az anyagokkal, eszközökkel, és a technikai kivitelezés lehetőségeivel, a mintázás, firkálás, rajzolás során. A gyurmát vagy agyagot nyomkodva, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, hengerítve stb. formázhatják. Az építés során megismerkedhetnek a különböző tárgyak formáival, alakzataival, tulajdonságaival.

Fejlődik térbeli tájékozódó- és rendezőkéességük. Folyamatosan olyan élményekhez juttatjuk a gyermekeket, amelyeket megfigyelések, tevékenységek, vizsgálatok alapján szerezhhetnek, így elősegítve a környezeteszttikai érzékenység formálását.

A nagyobb gyermekek alkotó tevékenységét fokozatosan újabb technikák megismertetésével bővítjük. A gyermekeknek mindig lehetőséget, és alkalmat adunk az élményeiknek, tapasztalataiknak, érdeklődésüknek megfelelő szabad téma választására.

A képalakítás megjelenik festéssel, zsírkrétával, ceruzával, filctollal, pasztellkrétával, papírragasztással, agyagba, gyurmába illetve homokba karcollással, természetes anyagok felhasználásával. Rajzaikban megjelenik az emberábrázolás, környezet, tárgyak cselekmények, saját elképzelések alapján, majd később saját élményeken alapuló témákban a mesék, versek, ünnepek, közös élmények esemény ábrázolása is. A gyermekek természetes és más anyagok felhasználásával ajándékokat is készítenek, mellyel átéli az ajándékozás élményét. A gyermekek alkotásait megbecsüljük, gyűjtjük, felhasználjuk játékokban és dekorációhoz. Az alkotó-alakító tevékenység a mindennapi játékba integrálódik. Megteremtjük annak lehetőségét, hogy a gyermekek egyéni adottságaihoz, fejlődési üteméhez igazodunk, így érvényre jutnak a saját kreatív ötletek, élmények, egyéni kifejezőmód, színhasználat. A gyermeki személyiség fejlesztésének fontos eszköze a műalkotásokkal, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi, természeti környezettel való találkozás.

Mozgásfejlesztés a rajzolás, festés, mintázás, kézi munka tevékenységein keresztül:

Sok mozgással, cselekvéssel, a különböző észlelő funkciók együttműködésével a gyermek kézgyeessége, szem-kéz koordinációja fejlődik. Az udvari lehetőségeket az ábrázoló tevékenységek terén egész évben kihasználjuk.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- * Örömmel, saját kezdeményezésükre is folytatnak ábrázoló tevékenységeket, megtanulnak „látni”.
- * Örülnek az alkotásuknak, a közös elkészített kompozícióknak.
- * A képalakításban megjelennek ismereteik, gondolataik, élményeik, elképzeléseik, kedvelt színeik.
- * Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat, vigyáznak önmaguk és egymás testi épségére.
- * Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- * Meglátják a környezetükben az esztétikai értékeket.

Mozgás

Cél:

- A természetes mozgásigény kielégítése és a mozgás megszerettetése.
- A mozgásszint fejlesztése, mozgástapasztalatok bővítése.

- Rendszeres egészségfejlesztő testmozgással, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok által pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása, fejlesztése.

- Változatos és örömteli érzelmi biztonságban történő gyakorlási formákkal, játékokkal a gyermekek természetes hely-, helyzetváltoztató-, és finommotoros mozgáskészség tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének elősegítése.

Feladat:

- Feladatunknak tekintjük
 - spontán, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységgel az egészségfejlesztő testmozgásnak mindennapi biztosítását, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével.
 - A gyermekeket legjobban fejlesztő kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazását, a szabad levegőn való tartózkodás kihasználását, a kondicionáló képesség, állóképesség és a gyermeki szervezet teherbíró képességének fejlesztését.
- Közös örömmel végzett mozgás közben a társas kapcsolatok szélesítését. Alkalmazkodás közben, önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük fejlesztését.
- A gyermekek fejlesztésének fontos eleme a mozgás, amely átszövi az óvodai élet minden tevékenységét. A mozgásnak transzfer hatása van, kihat az értelmi képességekre és a szociális kapcsolatokra.

A mozgás hatása az értelmi képességek fejlődésére

- A játékba, azon belül az udvari játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgás kiegészítője az irányított mozgástevékenység, amelyek közösen hatnak a gyermeki személyiség fejlődésére.
- A megnevezett, látott és elvégzett cselekvések, mozgások elősegítik a különböző észlelési területek integrációját, a keresztcsatornák és a fogalomalkotás fejlődését, a tanulási képességek és kompetenciák kialakítását, fejlesztését.

A mozgás hatása a szociális képességek fejlődésére:

- A saját testének és mozgásos képességeinek a megismerése segíti az "éntudat" fejlődését a "szociális én" erősödését.
- Együtt végzett mozgás közben lehetőségük nyílik különböző viselkedésminták tanulására, egymáshoz való alkalmazkodásra.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

A mozgásfejlesztés két területe**a./ Kötetlen, motivált szabad mozgástevékenység biztosítása**

A napirendet úgy alakítjuk ki, hogy az egész nap során lehetőség nyíljon a mozgásos tevékenységekre.

3-4 éveseknél első lépés a rendszeres mozgásra szoktatás, pozitív élmények, tapasztalatok megerősítése. Figyelembe vesszük a gyermekek adottságait, képességeit, érvényesítjük a fokozatosság elvét. Elsősorban a nagymozgásokat fejlesztjük: csúszás, mászás, bújás. Ezek eszközei: létra, csúszda, bordásfal, Greiswald-féle tornaszer.

4-5 éveseknél kiemelt feladat a testséma fejlesztés, a test részeinek megismerése és feltérképezése. Nagy hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció és az egyensúlyérzék fejlesztése. Ezek fejlesztését szolgálják a célba dobó játékok, ugróiskola, ugrókötel, manipulációs tevékenységek. Az egyensúlyérzék fejlesztését a szabad játékban a hintázó, ringató, pörgő mozgások biztosítják.

Eszközei: a különböző hinták, Body-roll, rézsútos létra.

5-6-7- éves korban a finommozgások fejlesztése az elsődleges. Játékban sok lehetőség nyílik a spontán fejlesztésre, pl. ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, gyöngyfűzés, kicsi elemekből építés, konstruálás, barkácsolás stb. Különböző eszközök fogása, tartása, támaszgyakorlatok elősegítik a kéz fogóizmának erősödését. Ezek a gyakorlatok kiemelten fontosak az írás előkészítés szempontjából.

Udvarunkon is kihasználunk minden lehetőséget és helyet a szabad mozgásra. Megengedjük, hogy megfelelő méretű fára felmászhasanak a gyerekek. Kivisszük az udvarra a testnevelési foglalkozáson használt eszközöket.

Különböző méretű és formájú mászóakák, hinták, létrák találhatóak a játszóudvarokon. Mindenkor a gyermekek rendelkezésére állnak különböző méretű labdák, ugrókötelek, karikák. Minden gyermek érdeklődésének megfelelően csatlakozhat bármely tevékenységhez (óvónő vagy gyermek által irányított szabályjáték, versenyjáték, körjáték). Ezáltal megtanulják az egymáshoz való alkalmazkodást és egymás tiszteletben tartását.

Hetente egyszer nagyobb sétát teszünk, alkalomszerűen távolabbi kirándulásokat szervezünk. Az évszak adta lehetőségek maximális kihasználására törekszünk: hógolyózás, szánkózás, csúszkálás, pancsolás, mezítláb járás stb.

Lehetőséget biztosítunk kiegészítő mozgástevékenységekre: úszás, néptánc.

b./ A konkrét fejlesztést szolgáló testnevelés

Ahhoz, hogy a gyermekek jól érezzék magukat a rendszeresen végzett - tudatosan irányított - szervezett keretek között végrehajtott sokirányú mozgásban, a mozgásról szerzett pozitív élményeket kell megerősíteni. A testnevelés foglalkozások bevezetése fokozatosan, minden kényszer nélkül történik. Feladatunk a szervezet arányos fejlesztése, felfrissítése, a mozgásigény kielégítése, tanulási zavarok megelőzése sok-sok játékkal. Fontos feladat, hogy a gyermekek legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak. A testnevelés részfeladatai: a testi fejlődés biztosítása, (erő, állóképesség) motoros képességek fejlesztése, mozgásműveltség kialakítása, játék, versenyigény felkeltése, kielégítése.

A testnevelés foglalkozások anyaga az atlétikai, torna, játék jellegű feladatokból tevődik össze. Tudatosan beépítjük azokat a speciális gyakorlatokat, melyek testalkati deformitások (lúdtalp, hanyag tartás) és a potenciális tanulási zavarok megelőzését szolgálják (észlelés, finommotorika, irányok, téri tájékozódás, szociális kapcsolatok alakulása).

A testnevelés anyag éves elrendezésének szempontjai

- helyi adottság (tágas csoportszoba, udvaron betonozott-füves területek, megfelelő eszközállomány);
- időjárás változásai - minden lehetőséget kihasználunk a szabad levegőn való tartózkodásra;
- életkorra, egyénre szabott, differenciált feladatadás (alkatból eredően, saját tempó figyelembevételével).

A feladatok végrehajtásánál nem az elsődleges, hogy a gyerekek tökéletesen kivitelezve végezzék a gyakorlatokat. Elsősorban olyan készségeket és képességeket akarunk kialakítani, amelyek majd segítik az egyre pontosabb mozgás elvégzését.

Megmutatjuk a helyes mintát, ösztönözzük és biztatjuk a gyerekeket az esztétikus, pontos mozgásra, ezt azonban soha nem elmarasztalva, hanem mindig a pozitívumokat kiemelve tesszük. A testnevelés foglalkozáson a kézi szerek közül használjuk: a különböző méretű labdákat, szalagokat, kendőket, botokat, babzsákokat, apróbb szabálytalan alakú építőelemeket a lábboltozat és testtartás alakításához. Rendszeresen, heti egy alkalommal szervezett foglalkozásokon is lehetőség van a fejlesztés feladatának fokozatos megvalósítására.

Az észlelés területéről a következő feladatok beépítésére van lehetőség

- alaklátás, formaállandóság fejlesztésére: forma alakításmozgással, különböző alakzatok végigmozgása, körbemozgása;
- kinezetikus mozgásészlelés fejlesztése: behunyt szemmel bizonyos mozgások végzése, feszülés és elernyedés érzékeltetése;
- térészlelés fejlesztése: alapvető térirányok megismerése, saját testének közvetítésével.

A verbális fejlesztés területéről a következő feladatok beépítésére van lehetőség

- testrészek,
- helyzetek,
- mozgások,
- téri irányok pontos és gyakori megnevezése.

A verbális fejlesztés nem szakíthatja meg a mozgás lendületét. A gyermek cselekvését fogalmazzuk meg. Nagyon fontos, hogy a fejlesztő feladatok természetesen illeszkedjenek a testnevelés anyagához. A gyermekek fejlődését csak akkor segítjük, ha a megfelelő időben, a megfelelő tevékenységet végeztetjük.

3-4 éves korban:

- Természetes mozgásokat tartalmazzon a testnevelés anyag, a nagymozgások fejlesztése kiemelt feladat.
- A testrészek ismeretét célzó gyakorlatok.
- A tárgyhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása.
- A test személyi zónájának alakítása.

4-5 éves korban:

- A tér mozgásos megismerése.
- Egyensúlyérzék fejlesztése (fordulatok, testhelyzetváltozások).
- Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok (célba dobás, vonalon gurítás, csúsztatás; célba ugrás, vonalon, padon járás).
- Oldaliság tanítása (csuklógumi használata a jobb oldal megkülönböztetése céljából).

5-6-7 éves korban:

- Az észlelés fejlesztése a legcélzottabb.
- Alaklátás, formaállandóság fejlesztése.
- Finommozgások fejlesztése (szerek különböző fogásmódja, kisebb testrészekkel végzett mozgások).
- Keresztcsatornák fejlesztése.

Óvodai testnevelésünk szerves része a *mindennapi torna*. Minden korcsoportban minden nap legalább egyszer szervezzük.

A tornának, játékos mozgásnak, az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységeknek - az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve – minden gyermek számára lehetőséget biztosítunk. Napirendbe illesztését mindenki maga dönti el. Az időjárás lehetőségétől függően szabadban végezzük.

A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják. Ha rendszeresen és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyermekek szívesen és örömmel vesznek részt benne. Igénylik, majd szokásukká válik a mindennapi mozgás. Az örömmel, jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a program feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakulásához is.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- * Igénylik, szeretik a mozgást.
- * Biztosan mozognak, tudják mozgásukat irányítani.
- * Nagymozgásuk, finommozgásuk, egyensúlyérzékük összerendezett mozgássá alakul, helyes testtartásuk kialakul.
- * Tudnak a környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat, kialakul testsémájuk, oldaliságuk.
- * Kialakul önfegyelmük, szabálytudatuk, egészséges versenyszellemük, pozitív énképük, szabálykövető társas viselkedésük, együttműködő készségük, problémamegoldó gondolkodásuk.

Külső világ tevékeny megismerése**Cél:**

- A gyermekek minél több mozgásos, érzékszervi tapasztalatot szerezzenek az őket körülvevő természeti–emberi-tárgyi környezetükről, életkoruknak megfelelő szinten, ezáltal biztonságban tudjanak tájékozódni az őket körülvevő környezetükben.
- A bennünket körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseinek felfedeztetése, megtapasztalása játékos formában.

Feladat:

- A gyerekek tapasztalataira, élményeire támaszkodva nyújtunk új ismereteket.
- Tudatosan figyelünk a környezetvédelem fontosságára, a természetszemlélet formálására. Elősegítjük a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- Biztosítjuk, hogy a gyermekek matematikai ismereteiket, tapasztalataikat természetes környezetben szerezhessék meg és a tevékenységeikben alkalmazzák.
- A környezet megismerése áthatja a gyermekek életét, az óvodai élet egészét.
- A séták megválasztásánál figyelembe vesszük óvodáink területi elhelyezkedését.
- A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körül ölelik a többi nevelési területet.
- Mozgásos játékokra, cselekvésre, érzékszervi megtapasztalásra építünk.
- Segítjük a gyermekek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejlesztjük értelmi képességeiket.
- A külső világ megismerése lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a hazai táj a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a szülőföld szeretetének megalapozását, valamint a családi és a tárgyi kultúra értékeinek védelmét, szeretetét.
- A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak:

3 – 4 éves korban szeressék meg óvodájukat, majd az óvoda közvetlen környezetével ismerkedjenek meg. Tudják felsorolni a család tagjait. Nevezzék meg fő testrészeit, gyakran használják a tükröt önmaguk megfigyelésére.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, öltözködést, az élővilágot. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, évszakra jellemző képeket. Szerezzenek tapasztalatot a közvetlen környezetükben található növényekről, állatokról, gyümölcsökről.

4 – 5 évesek vegyenek részt élményszerző sétákon az óvoda környékén heti gyakorisággal. A családról szerzett ismereteik bővítése – szimulációs játékok eljátszása tükör előtt. Testünk témakörben – testrészek ismerete, testfogalom kialakítása, oldaliság kialakítása.

Az évszakok változásai során figyeljék meg az időjárás változásait. Keressenek ok – okozati összefüggéseket az időjárás – öltözködés, emberek tevékenysége, állatok életmódja között. Az évszakhoz kapcsolható mindenféle jellemzők gyűjtése, azok differenciálása.

5 – 6 – 7 éveseket megismertetjük a tágabb környezetükkel, ellátogatunk intézményekbe, középületekbe. Családon belül csoportosítjuk a nemeket, korcsoportokat, megbeszéljük a rokoni kapcsolatokat. Testünk témakörön belül bővül kisebb testrészeink pontos megnevezésével, a domináns kéz tudatosítása, érzékszervek használata, ápolása, keresztcsatornák fejlesztése. Szimulációs játékok játszása tükör előtt. Évszakok témán belül teret kap a környezet szennyezés- környezetvédelem. Állatok témakörében házi és vadon élő állatok lehetőség szerinti megtekintése természetes környezetében, természettudományos filmekben keresztül. A közlekedésen belül a szárazföldi, vízi, légi járművek csoportosítása.

Környezetvédelem, természetvédelem megalapozása:

Az általunk nevelt gyermekekben a természet megismertetésével megalapozzuk a természet szeretetét, a természet tisztaságának, szépségének védelmét. A folyamat hatására később természetes módon védi ezeket az értékeket. Varhatóan környezetvédő életmódot fog élni, megértve azt, hogy az ember a természet elválaszthatatlan része. Ehhez arra van szükség, hogy nyugodt, békés körülmények között módja legyen szemlélődni az őt körülvevő világ rejtelmeiben, s minden érzékével megtapasztalhatta azt. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a természet látszólagos nyugalma mögött, folyamatos változás rejlik. Életkoruknak megfelelően lehetőség szerint megismertetjük őket a szelektív hulladékgyűjtéssel.

Magaságásokat, ovikertet működtetünk, mert a környezettel való ismerkedés a gyermek születésétől kezdődik. Folyamatosan bővül az ismeretük, s ehhez az óvoda is nagyban hozzájárulhat. Reméljük ennek köszönhetően egy környezetbarát gyermekké, később felnőtté válnak majd óvodásaink.

Célunk:

A környezeti nevelés állandóan, mindenkor legyen jelen az óvodai életben, a tevékenységek megvalósításában. Az óvónői szerep példát ad a gyermekeknek, a családoknak, ezáltal környezettudatos, természetvédő, természetbarát gyermekeket nevelünk, akik nyitottak az épített és természetes környezet irányába.

Feladatunk:

A gyermekek a felnőttekkel együtt tevékenykedjenek, általuk, példamutatásuk alapján ismerjék, védjék meg környezetüket, s alakuljon ki környezettudatos magatartásuk. Óvodánkban az épületen belül és kívül kialakítunk növénykertet, melyet a gyermekekkel közösen gondozunk. Ezek elsősorban virágok, bokrok, valamint magaságások, melybe minden csoport gyermeke ültetheti, gondozhatja az általuk preferált növényeket.

A veteményest nap mint nap gondozni kell. Folyamatosan gyarapítjuk növényeink számát, különösen olyanokkal, amiknek terméseit a gyermekek leszüretelhetik és elfogyaszthatják.

A csoport szobában egy nyugodt, szemlélődésre alkalmas, élő – természet sarkot alakítunk ki, ahol elhelyezik a gyermekek a gyűjtött terméseket, kavicsokat, kagylókat. Ide kerülhetnek a gyermekek által gondozott növények, akvárium, természettudományos könyvek. Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek arra, hogy részt vehessenek az udvar gondozásában (levélsprés, locsolás, hólapátolás stb.). Megteremtjük az alkalmat, hogy virágládában gondozzanak virágokat, így figyelhetik fejlődésüket, észlelhetik munkájuk fontosságát, eredményét.

Olyan hagyományokat építünk be az óvoda életébe, amely gazdagabbá teszi a gyermekeket: Víz napja (március 22.), Föld napja (április 22.), Madarak és fák napja (május 10.).

Kirándulások, séták:

A kirándulás közös élménye a rácsodálkozás lehetővé teszi a gyermekek ismereteinek a bővítését. Fölvívjuk a gyermekek figyelmét arra, hogy viselkedésükkel ne zavarják az élővilág nyugalomát (ne szemeteljenek, ne hangoskodjanak, ne törjenek le ágakat, ne tépjék le virágokat stb.). Ebben mi felnőttek mintát mutatunk. Ezek az alkalmak lehetőséget nyújtanak arra, hogy a gyermekekben felkeltsük a természet iránti érzékenységet. Felhívjuk a figyelmet a környezet szennyezés romboló hatására, megbeszéljük, hogyan lehetne ezt megelőzni. A környezetvédelem a mindennapi élet fontos alkotó elemévé válik, ha beépül mindennapjainkba, kialakul gyermekeinkben a természet iránti érzékenység, a növény – és állatvilág, az emberek iránt is tapintatosabbak és megértőbbek lesznek. Sétáink alkalmával lehetőség szerint megtekintjük Gyula város fontos értéket képviselő kulturális és történelmi emlékeit: Gyulai vár, Élővíz – csatorna, Erkel Ferenc emlékház, Kohán képtár, Dürer – terem, Gyulavári - kastély, a tereket díszítő szobrokat, szökőkutakat. Ezzel is a városhoz való tartozásunkat, annak szeretetét, óvását szeretnénk elősegíteni.

Matematikai tapasztalatok

Cél:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése az elemi ok – okozati összefüggések felismertetése.
- A matematikához való pozitív viszony kialakítása a gyermekek érdeklődésének, kíváncsiságának felkeltése a felfedezés, probléma megoldás, tudás örömeinek megéreztetése.
- A megismerő képességek cselekvés során fejlődjenek: érzékelés, észlelés (téri érzékelés, téri viszonyok), megfigyelés, emlékezet, képzelet, gondolkodás, fejlesztése játékos formában.

Feladat:

- A gyermekek játékában rejlő kutató kíváncsiságra, érdeklődésre építünk.
- Biztosítjuk tevékenységükhöz az érdeklődést keltő eszközöket, örömteli munkára lehetőséget adó helyzeteket.
- Lehetővé tesszük, hogy egyéni leképzéseiket a tevékenységekben megfelelően alkalmazzák. Olyan feltételeket teremtünk, hogy a gyermekek érdeklődése újabb és újabb ösztönzést kapjon.
- A gyermekek figyelmét a problémák megoldásában rejlő érdekességek felé irányítjuk.
- Arra készítjük őket, hogy maguk lássanak meg olyan helyzeteket, amelyekben képesek önálló véleményalkotásra, fejlődnek döntési képességeik az érdekes matematikai összefüggések észrevételével.
- Az ismeretszerzés konkrét megfigyelésekre, kísérletezésekre, próbálkozásokra épül.

- A matematikai tapasztalatok állandó kapcsolatban van a gyermekek személyiségfejlesztésének valamennyi területével, a kortárs kapcsolatok és a környezet alakításában.
- Figyelembe vesszük, hogy a matematikai tapasztalatszerzés természetes környezetben a legeredményesebb.
- Megfigyeléseink alkalmával észrevetjük, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók tulajdonságaik szerint.
- Sorba rendezést végzünk mennyiségi tulajdonságok, illetve a felismert szabályok szerint. Tapasztalatokat szerzünk a geometria köréből, (pl. építés különböző anyagokból, homok, gyurma, hó stb.), síkbeli alkotásokkal segítjük a geometriai formák felismertetését.
- A térben és a síkban való tájékozódást, valamint a tárgyak megkülönböztetését különféle tevékenységekkel (pl. mozgás tükör előtt, építkezés, mozgásos játékok) fejlesztjük.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- * A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően, megtanulnak tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetükben
- * Pozitív érzelmi viszonyulásuk megerősödik az őket körülvevő környezet iránt.
- * Megismerik lakóhelyük szépségét, nevezetességeit, büszkeségeit, hagyományait, a környezetükben lévő intézményeket, üzleteket.
- * Különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- * Megtanulják értékelni a természet szépségét, annak növény – és állatvilágát, óvják és védik, gondozzák azokat, pozitívan fejlődik tenni akarásuk, munkához való viszonyulásuk, nő feladattudatuk, kitartásuk.
- * Tudatosul bennük, hogy mi is a természet részei vagyunk.
- * Ismerik lakóhelyük, születéshelyük nevét, lakáscímüket, szüleik nevét.
- * Ismerik az őket körülvevő közlekedési feltételeket és eszközöket.
- * Felfedezik és megismerik az egyszerűbb ok – okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat, matematikai fogalmakat, melyek a környezetükben rejlenek.
- * Tudnak különböző nagyságrendekben számlálni, összehasonlítani nagyság, forma, szín szerint.
- * Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a névutókat.

Munkajellegű tevékenységek

Cél:

- A gyermekek által szívesen végzett munka során az erkölcsi tulajdonságok alakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus példaadásával és helyzetteremtésével.

Feladat:

- A munkajellegű játékos tevékenységgel a gyermekek személyiségfejlesztése.
- Közös tevékenységek, munka során a társas kapcsolatok, a csoportra jellemző erkölcsi szabályok, normák alakítása, valamint saját és mások elismerésére nevelés.
- Az óvodapedagógusnak tudatosan kell szerveznie a gyermekekkel való együttműködést, konkrét, és reális módszerek megválasztásával, így pozitívan hat, a gyermek személyiségére.
- A munkajellegű szervezéskor az óvodapedagógusnak figyelembe kell vennie az egyéni képességeket és fontos, hogy saját magához mérten fejlessze a gyermeket.

A gyermekek mindennapi tevékenységének része a munka, a munka jellegű tevékenység, amely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. A gyermek tevékenységi vágya a felnőttek utánzása és a velük való azonosulás

Ez az igény az alapja a munkára nevelésnek. A gyermekek ezért részt vehetnek a felnőttek munkájában, azok segítésében, s megismerkedhetnek a használati tárgyak alkalmazásával. A gyermekek minden munkát végezhetnek, amihez kedvük van és testi épségüket nem veszélyeztetik. A mindennapi munkálkodás közben a gyermekek egyre több információ és pontosabb tapasztalat birtokába jutnak az őket körülvevő tárgyi világról.

Munkajellegű tevékenységek óvodánkban:

- önkiszolgálás,
- alkalomszerű munka,
- közösségi munka,
- környezetgondozás.

Önkiszolgálás

Idetartozik a testápolás, étkezés, öltözködés. Kezdetben az óvónő, dajka segítségével, később teljesen önállóan végeznek önkiszolgáló tevékenységet. A szokásrendszer kialakítására a folyamatosság és a fokozatosság jellemző, a gyermekek fejlettségi szintjének figyelembevételével. Ügyelünk arra, hogy a belsővé vált önkiszolgálással kapcsolatos teendőket az óvodáskor végéig gyakorolhassák.

Alkalomszerű munka és megbízások

A csoportok életében előre meghatározható és spontán kínálkozó lehetőségek is vannak. Egyéni fejlettségüknek megfelelő feladatokat bízunk rájuk, amiket előre megtervezünk, képességeiknek, feladathoz való viszonyulásuknak megfelelően vonjuk be őket a tevékenységbe.

A gyermekek szeretik az egyéni megbízásokat teljesíteni, növeli önbizalmukat, eligazodási képességüket, a szűkebb és tágabb óvodai közösséghez tartozásukat.

- segítenek az óvónő, dajka néni munkájában,
- üzenetet adnak át az óvoda épületén belül,
- segítik a kisebbek tevékenységét,
- részt vállalnak az ünnepi készülődésben, csoport átrendezésében, eszközöket, ajándékokat készítenek.

Közösségi munka

E közös munka során alakulnak a társas kapcsolatok és kialakul a csoport szokása, normája. Segítségével fejlesztjük a gyermekek erkölcsi tulajdonságait, lehetőséget ad felelősségérzet kialakulására, s a kötelességteljesítés gyakorlására. Alakul a gyermek önértékelése, ezzel együtt a csoport értékelése is. Az eredmény mindenki számára érzékelhető, ami a szociális magtartásban és a társas kapcsolatok fejlődésében jelentkezik. A közösségi munka lehetőségeit felkínáljuk és mindenkitől a képességei szerinti munkavégzést várjuk el.

A gyermek munkajellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett tevékenység kell, hogy legyen.

Az óvodában lehetőséget biztosítunk a gyermek munkajellegű tevékenységéhez, a környezet megismeréséhez, és tapasztalatok megszerzéséhez.

Környezetgondozás

A környező világ megismerésének egyik része, a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védésével való ismerkedés. Eközben számtalan közvetlen tapasztalatot szereznek, fejlődnek készségeik. A környezetgondozás feltételeit a csoportszobában és az udvaron egyaránt megteremtjük, az évszak adta lehetőségeket kihasználjuk.

Élősarok gondozása,
cserepes virágok, virágoskert ápolása,
akvárium,
madáretető gondozása,
a környezet rendjének megőrzése, a csoportszoba, mellékhelyiségek rendjének, esztétikumának folyamatos figyelemmel kísérése,
az udvar tisztaságában, rendbetartásában, szépítésében folyamatos részvétel.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- * A gyerekek szeretnek közösen dolgozni, örömmel segítenek társaiknak.
- * Képesek alapvető szükségleteik kielégítésére.
- * Önállóan, igényesen végeznek el különböző munkafogásokat
- * Szívesen vállalkoznak megbízatások teljesítésére
- * Örömmel vesznek részt a növények és állatok gondozásában.
- * Igényesen tevékenykednek környezetük esztétikus alakítása és rendjének megőrzése érdekében.
- * Óvodáskor végére kialakulnak a munkavégzéshez szükséges képességek, tulajdonságok: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Cél:

- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalat bővítése, rendezése.

Feladat:

- Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes tapasztalataira, ismereteire.
- Lehetőséget ad a felfedezésre és kreativitásának erősítésére.
- Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- A tevékenységben megvalósuló tanulás nem szűkül le az ismeretszerzésre.
- Az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban és időkeretekben valósul meg.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- utánzások, minta-és modellkövetéses magatartás-és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a játékos cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- gyakorlati problémamegoldás.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- * a gyermekek elérik az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget, alkalmassá válik az iskolai tanulás megkezdésére.
- * figyelmüket képesek az adott tevékenységre irányítani
- * feladattudatuk kialakulóban van
- * képesek ok-okozati összefüggésekre és problémamegoldó kreatív gondolkodásra

Iskolai életre való felkészítés tanköteles gyermekek számára**Cél:**

- A gyermekek fokozatos felkészítése az iskolai életmódra.
- A tanuláshoz szükséges szociális és kognitív készségek fejlesztése.
- Az iskolai szokásrendszerrel való megismerkedés (pl. 45 perces foglalkozás, feladatkövetés, taneszközök használata).
 - az óvoda iskola közötti átmenet zökkenőmentes biztosítása.
 - Az óvodai nevelés kiemelt szerepet játszik abban, hogy a gyermekek érzelmi, szociális, értelmi képességei az iskolakezdéshez szükséges szintre fejlődjenek, biztosítva számukra a stabil alapokat a későbbi tanulmányi sikerekhez.
 - a pedagógiai program keretében megerősítse az iskolai életre való felkészülést szolgáló tevékenységeket és szervezési kérdéseket, ezáltal garantálva, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő támogatást kapjon.

Feladat:

- a pedagógiai program keretében megerősítse az iskolai életre való felkészülést szolgáló tevékenységeket és szervezési kérdéseket, ezáltal garantálva, hogy minden gyermek képességeinek megfelelő támogatást kapjon.
- a nagycsoportos gyermekek személyiségfejlődésének segítését, a tanulás, ismeretszerzés iránti motiváció és a hazája, nemzete értékei iránt való elköteleződés kialakítását
- napi 45 perces időkeretben kell megvalósítani, amit lehet akár 3 * 15 perc szervezéssel is megoldani. Biztosítva a pedagógusok módszertani, szervezési szabadságát, minden csoport pedagógusai eldönthetik, hogy hogyan szervezik meg ezt az új tevékenységi formát.
 - Feladat-tudat, szabálytudat kialakítása.
 - Koncentráció és figyelem tartósságának fejlesztése.
 - Önálló és csoportos munkavégzés gyakorlása.
 - Szóbeli kifejezőkészség fejlesztése.
 - Mozgásos és finommotoros tevékenységek összehangolása.

Tartalma:

- Rövid, egyszerű feladatlapok vagy munkalapok.
- Közös beszélgetések, történetmesélés.
- Mozgásos szünetek beiktatása a 45 perces időkereten belül.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

Testileg egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak a testarányai, elkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez.

Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozódásának, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

Sajátos feladataink**Gyermekvédelem, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztése**

Programunk tartalmazza azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatását, fejlesztését, közösségi életre történő felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítését. Óvodánk minden gyermeknek egyenlő esélyt jelentve biztosítja az óvodai nevelést.

Személyi, tárgyi feltételeink biztosítják a gyermekek pozitív irányú fejlesztését.

A gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartásával, az egyenlő hozzáférés biztosításával úgy neveljük a gyermekeinket, hogy minden intézkedésünk, cselekedetünk, gondoskodásunk, döntésünk a gyermekek mindenek felett álló érdekét tartja szem előtt.

Cél:

- A szülőkkel való együttműködés, a veszélyeztetettség kiváltó okának felismerése, kezelése
- Veszélyeztetett gyermekek esetében: a veszélyeztető okok felderítése, pedagógiai eszközökkel a káros hatások megelőzése, ellensúlyozása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek az óvodai nevelés keretében történő személyiségfejlesztés eredményeképpen időben alkalmassá váljanak az iskolai tanulmányaik megkezdésére.

Feladat:

- Évenként, illetve szükség szerint feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink hátrányos családi helyzetéből adódnak s veszélyeztetik őket.
- Házirendünk részletesen taglalja a törvényekben általánosan megfogalmazott jogszabályokat, feladatokat, a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységeket mind az óvodában dolgozó felnőttek, mind a szülők számára.

Minden óvónő feladata, felelőssége:**1. Megelőzés-prevenció**

- A gyermekek testi, lelki, szellemi épségének megóvása, erkölcsi védelme
 - A gyermeki és szülői jogok érvényesítése
 - Kapcsolattartás a szülőkkel (tapintatosság)
 - Érzelmi defektek kompenzálása a saját módszerekkel, egyéni bánásmód, énképfelisztés, változatos tevékenységek biztosításával
 - A sajátos pedagógiai módszerek, eszközök hatástalansága esetén jelzés az intézményünk gyermekvédelmi felelősének (jelző rendszer) – aki szükség esetén a gyermekek védelmében intézkedéseket kezdeményez a megfelelő gyermek és ifjúságvédelmi intézményeknél.
2. Óvodai pedagógiai programunk egyéb módon is segíti a megelőzést: a játékos tevékenységek során felvilágosító módszerek alkalmazásával.

3. Feltárás

A család és az óvoda együtt alkalmas a gyermek nevelésére, és a felmerülő pedagógiai kérdések megoldására.

A gyermek magatartásában, viselkedésében megnyilvánulásában jelentkező gondok, problémák leképeződése esetén nevelési feladataink – eljárásaink a hátrány csökkentését szolgálják.

Szemponatok:

- egészségügyi okok
- elhanyagoló nevelés, testi-lelki bántalmazás
- súlyos anyagi nehézségek
- szegénység
- családi élet problémáiból adódó konfliktusok, válás, kapcsolattartás körüli problémák
- a gyermek veszélyeztettségére utaló megnyilvánulások - /kijelentések, rendkívüli agresszivitás/

4. Felzárkóztatás

- Egészségvédő, mentálhigiénés programok megszervezésével, biztosításával
- A családdal való szorosabb együttműködés, kölcsönös bizalom, közvetlenebb kapcsolat kialakításával hatékonyság növelése.

Tevékenységek:

- anamnézis felvétele
- beszoktatás
- nyílt nap
- szabadidő értékes eltöltésére figyelem ráirányítás
- kirándulások – időszakosan
- fejlesztési tervek készítése
- munkatársi megbeszélések – alkalmasszerűen
- gyermekvédelmi előadások – aktuálisan

Szülői kapcsolattartás továbbfejlesztése:

Szülői jogok és kötelezettségek megismertetése szülői „kerekasztal” megbeszéléseken, előadásokon.

A szülői szervezet figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését, a pedagógiai munka eredményességét. Megállapításairól tájékoztatja a nevelőtestületet és a fenntartót. Együttes cselekvés, gondolkodás, lelkiismeretesség a nevelésben résztvevőktől a napi rendszeres találkozások, ünnepek, családi napok, rendezvények, formális, informális lehetőségek során.

Az együttműködés és kapcsolattartás elvei a szülőkkel

A gyermekek megértése elképzelhetetlen családi hátterük megismerése nélkül.

A partneri viszony kialakítása, a szülőkkel való együttműködés a nevelési folyamatunk leglényegesebb része. Ezért törekednünk kell a szülőkkel való folyamatos kapcsolatra és rendszeres közös programok kialakítására is.

A szülői nevelés szabadságának megsértése nélkül kell közös nevezőre jutni nevelési céljainkban.

Intézményünk kezdeményező, elfogadó hozzáállása e téren meghatározó: az óvodai-családi nevelés összhangja, a komplex nevelő hatás az igazi cél elérésében.

- Egymás tisztelete
- Kölcsönös bizalom
- Nevelési sajátosságok megismerése
- Együttműködés szabályainak betartása

Társszervekkel való kapcsolattartás

Az óvodapedagógusnak közvetlen munkakapcsolatba kell kerülnie a fejlesztést segítő szakemberekkel.

- Gyermekjólét Szolgálat - folyamatosan figyelemmel kíséri a gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét
 - kapcsolattartó: gyermekvédelmi felelős, igazgató
- Gyámhivatal – időszakos kapcsolattartás
 - kapcsolattartó: gyermekvédelmi felelős, igazgató
- Polgármesteri Hivatal Szociális Osztálya – folyamatos kapcsolattartás
 - kapcsolattartó: gyermekvédelmi felelős, igazgató
- Békés Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága – folyamatos kapcsolattartás
 - kapcsolattartó: óvodapedagógus, igazgató,
- Gyermekorvos – folyamatos kapcsolattartás
 - kapcsolattartó: óvodapedagógus
- Védőnő-folyamatos kapcsolattartás
 - kapcsolattartó: óvodapedagógus
- Pártfogó-folyamatos kapcsolattartás
 - kapcsolattartó: óvodapedagógus, igazgató

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése***A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve***

1. Általános elvek

1.1. Az Óvodai nevelés országos alapprogramja a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében

Az alapdokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

1.2. Az Irányelv célja

Az Irányelv célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés - az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével - minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

1.3. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

- a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többlétszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák - pszichológiai, orvosi - terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

1.4. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

a) A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,

b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

1.5. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

a) A fogyatékoság típusa, súlyossága.

b) A fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje,

c) korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete

d) A gyermek

- életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,

- képességei, kialakult készségei,

- kognitív funkciói, meglévő ismeretei,

- családi háttere.

Mindezek alapján a fejlesztés magába foglalja a vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés folyamatait, a motoros képességeket, a beszéd- és nyelvi készségeket és az értelmi képességek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt. Halmozottan fogyatékos gyermek, gyermekcsoport esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.

A nevelési programot egyéni fejlesztési terv is kiegészíti.

1.6. A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára

- a) A sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása;
- b) az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása;
- c) az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés;
- d) a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével;
- e) annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- f) rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- g) az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

1.7. A többségi óvodákban megvalósuló - integrált - nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű gyermek családi nevelését, a közösségbe való beilleszkedését elősegíti/elősegítheti a többi gyermekkel részben vagy egészben együtt történő integrált nevelése. Az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

Az integrált fejlesztésben résztvevő óvoda:

- a) pedagógiai programjának kiegészítésekor és a speciális tevékenységek megvalósításakor figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- b) külön gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- c) a befogadó óvoda vezetője támogatja a pedagógusok részvételét az óvodai integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken.

Az adott gyermek fejlesztési stratégiájának kialakítását a gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalatokkal rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat). Közreműködése kiterjed a gyermeket fejlesztő óvodapedagógusok felkészítésére, a fogadó óvoda sajátos teendői ellátásának tervezésére és folyamatos tanácsadásra, mely az óvodai nevelőmunkán túl a szülők és az óvoda együttműködésére is kellő hangsúlyt helyez.

Az integráltan fejlesztett gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői bizottság javaslatot tesz.

Sikerkritériumnak a gyermekek beilleszkedése, egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz, önmagához mért fejlődése tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbiak szolgálják:

- a) Az együttnevelés megvalósításában érvényesül a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikusság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, eltérő mértékéhez, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz.
- b) A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező óvodapedagógus

- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz,

- a foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján - szükség esetén - eljárásait megváltoztatja, az adott szükséglethez igazodó módszereket megválasztja,

- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres,

- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez,

- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

c) A gyermek fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,

- javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,

- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában, tájékoztat a beszerzés lehetőségéről,

- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi a gyermekkel foglalkozó óvodapedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait,

- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,

- kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával,

- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében,

- részt vesz az óvodai foglalkozások és tevékenységek adaptációjában.

Az integrált nevelésben részt vállaló óvodák - a köznevelés-fejlesztési tervekben meghatározott feladatellátás szerint - vehetik igénybe az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógiai hálózat működtetésére kijelölt intézmények segítségét.

2. A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülésspecifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

2.1. A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgásszerv-rendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe. A jelentősen eltérő kóreredet - végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgás-rendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák - és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés.

Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai foglalkozások körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

- Mozgásfejlesztés

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

- Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

- Játéktevékenység

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

- Nyelvi fejlesztés

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

- Éneklés, zenei nevelés

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

- Rajzolás, kézügyesség fejlesztése

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen.

Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítségét célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek esetében a mozgáskorlátozottságon kívül még más - érzékszervi, beszéd- vagy értelmi sérülés - is nehezíti a fejlesztés lehetőségét. Fejlesztésük döntően a mozgáskorlátozottak pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek egyénre szabott kombinációival történik.

2.2. A látássérült gyermek

A látássérült gyermek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus:1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0-0,33 (0-33%-os látásteljesítmény) közötti. Látássérült az a gyermek is, akinek látótere - tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10° , azaz teljes szélességében legfeljebb 20° .

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, alig látók és gyengén látók. A speciális, gyermekekre szabott pedagógiai program meghatározója a látásélesség mellett: a látássérülés kóros tényezője, a látássérülés bekövetkeztének időpontja, és a látássérüléshez esetleg csatlakozó egyéb fogyatékoság, rendellenesség. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiénié, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

Az óvodai nevelés során mindvégig figyelembe kell venni a látássérült gyermek fizikai terhelhetőségének korlátait, különös tekintettel az adott szembetegsége.

a) Az óvodai nevelésben részesülő vak gyermekeknél (vízus: 0) is kiemelt szerepet kap a játék, ami tág lehetőséget ad az ép érzékszervek aktivizálásával a hallás, tapintás, szaglás, íz-érzékelés, mozgás-ritmus, tájékozódási képesség intenzív fejlesztésére. Mozgásnevelésükben kiemelten fontos a testkultúra kialakítása, a tartáshibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, majd folyamatos fejlesztése. A vak gyermekek fejlesztésében hangsúlyos a zenei nevelés, mely egyszerűen fejleszti a hallást és a mozgást.

Az önkiszolgálás terén életkoruk és sérültségük mértéke szerinti önállóság kialakítása a cél. A környezetük valóság-hű megismerése széles körű érzékeltetéshez, a biztonságos téri tájékozódás támpontokhoz kötötten valósítható meg. Az eszközök kiválasztásánál - színek helyett - elsődleges szempont a jól tapinthatóság biztosítása. A környezet kialakításakor tapintható jelzések alkalmazása, a bútorok lehetőség szerinti állandó rendje javasolt. A számélmények kialakulását az akusztikus minták, a mozgás és a verbális kifejezések is hatékonyabbá teszik, az óvodai foglalkozások során a hatrekeszes dobozok, gombás-, szöges táblák alkalmazása a Braille-írás-, - olvasásrendszer megtanulását készíti elő.

b) Az alig látó gyermekek (vízus: a fényérzéstől 10%-os látásteljesítményig) adottságaik szerint vagy a tapintó-halló vagy a látó-halló (tapintó) életmódra készíthetők fel.

A látásukat praktikusan kismértékben használó alig látó gyermekek (pl. fényérzékelők, színeket felismerők) nevelési programja a tapintó-halló életmódra felkészítést célozza [2.2. a) pont], de nem hanyagolható el látásteljesítményük megőrzése, intenzív fejlesztése sem.

Az alig látó gyermekek közül a látásukat praktikusan jól használók számára olyan fejlesztő programot kell biztosítani, mely a látó-halló (tapintó) életmódra felkészítést tűzi ki célul.

A fejlesztés fő területei ez esetben megegyeznek a gyengén látó gyermekek nevelésének elveivel [2.2. c) pont].

c) A gyengén látó gyermekek (vízus: 10%-os látásteljesítménytől 33%-ig) főleg látásuk útján tájékozódnak a világban, de az ép látásúakhoz képest sokkal közelebbről, kisebb térben tudják azt használni. Nevelésük speciális optikai eszközök segítségével a vizuális megismerés útján történik, de jelentős szerep jut a nevelésben a többi, elsősorban a hallási és tapintási analízátor kompenzatív működésének is. Kiemelten fontos a testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása, az ehhez szükséges környezet (pl. dönthető asztallap, egyéni megvilágítás) biztosítása.

A gyengén látó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengén látó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.

- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.

- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.

- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.

- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.

Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a tájékozódást, tanulást.

- A tapintás által szerezhető információk kiegészítik a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismereteket.

d) A halmozottan fogyatékos látássérült gyermekek esetében a látás hiányán vagy különböző mértékű csökkenésén kívül még más, testi, érzékszervi vagy értelmi sérülés is nehezíti a fejlesztés lehetőségét, amely döntően a látássérültek pedagógiája és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival történik. Az eredményességet a döntően egyéni vagy kiscsoportos szervezés biztosítja. Ez gyógypedagógiai óvodai ellátásban valósulhat meg. Abban az esetben, amikor az enyhébb látási sérülésekhez enyhébb fogyatékoságok csatlakoznak, akkor az integrált óvodai nevelés is lehet eredményes.

2.3. A hallássérült gyermek

A súlyos fokban hallássérült - siket - és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült - nagyothalló - gyermekek hallásvesztése a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt - az állapot fennmaradása esetén - bizonyos esetekben - teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot.

Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény helyi tantervében, pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy)pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált kisgyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvoda kor kezdetére, hogy a hallássérült kisgyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata - a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve - a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészenléti állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

a) A súlyos fokban hallássérült - siket - gyermekek (a beszéd tartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvoda életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.

Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásával, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzen a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni.

Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókinccset, szájrol olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében.

A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

b) A nagyothalló - gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30-45 dB közötti, középsúlyos esetben 45-65 dB közötti, súlyos esetben 65-90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki. A nagyothalló óvoda korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg.

A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.

A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél - egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után - fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejleszthetőségük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás - valamint azzal párhuzamosan -, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van (többségi óvoda, szükség esetén logopédiai csoport). Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges - a pszichés fejlődés zavara miatti - beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

d) A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

2.4. Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek

Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

Külön óvodai csoport létesítése kizárólag az 5. életévét betöltött - óvodai nevelésre kötelezett - és a komplex - gyógypedagógiai, pedagógiai, pszichológiai és orvosi - vizsgálat diagnózisa alapján egyértelműen az enyhén értelmi fogyatékos övezetbe sorolt gyermekek számára abban az esetben lehet szakmailag indokolt, ha az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget a gyermek vélhetően csak a speciális nevelés keretében biztosított, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett éri el.

2.5. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül születés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését.

Óvodába lépéskor jellemző a bizonytalan nagymozgás, ügyetlen manipuláció, előfordulhatnak sztereotip mozgások. Szobatisztaság kialakulatlan, beszédértés gyenge, sok esetben a kommunikáció súlyosan akadályozott. Sérült a figyelem, a motiváció, az emlékezet és a kitartás.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében a kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

a) az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,

b) a minimális kontaktus, kooperációs készség, valamint a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére, a gyermek egyéni szükségleteinek megfelelően a szóbeli kommunikációt kiegészítő, illetve helyettesítő módszerek, eszközök alkalmazásával történő fejlesztésére,

c) a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,

d) a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,

e) az adekvát játékhaználóat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

2.6. Beszédfogyatékos gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok óvodáskorban

Beszédfogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszédfogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logofóbia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszédproblémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik.

Beszédfogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A beszédfogyatékos gyermek óvodai nevelését megelőzheti a korai fejlesztés.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szókincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd-szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd-szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak rész-képesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyék lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülővel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszédfigyelmetes gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszédfigyelmetességhez a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló figyelmetesség módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

2.7. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva. A fejlődési zavar átlagos, vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülés-specifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van. Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya, vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. Az alapvető problémák közé tartozhat a nyelvhasználat színvonalától függetlenül, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, hatalmának megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek lehető legkorábbi diagnózist követő rehabilitációs terápiája megelőzheti egyes tünetek kialakulását, enyhítheti a fejlődés devianciáját. Ennek eredményeként a nembeszélő, vagy megkésített beszédfejlődésű gyermek (ha mentális szintje megengedi) óvodába lépéskor már rendelkezhet korlátozott mennyiségű, de célszerűen használt augmentált - vizuálisan segített - kommunikációs eszköztárral. A gyermek a szociális interakció csecsemőkori fejlődési szintjének megfelelő egyes képességeket segítséggel használhat, és a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési helyzetekben, illetve környezetében az egyéni fejlesztéshez szükséges viselkedéselemekkel képességeitől függően rendelkezhet.

A korai speciális terápia hiányában ezek lesznek az óvodai fejlesztés fő céljai, kiegészítve a viselkedésproblémák, viselkedés- és gondolkodási készségek terápiájával, szükség esetén a korai elemi készségek kialakításával (szobatisztaság, rágás-evés, önkiszolgálás) fejlesztésének elemeivel.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autizmus spektrum zavarral küzdő kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelés, illetve ideálisan a szülővel való együttműködés eredményeképpen az egész ében töltött idő - különösen a természetes élethelyzetek - használandóak a fejlesztésre. Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva. A gyermekek szükségleteinek megfelelő fejlesztéséhez az óvodai környezet megfelelő kialakítása, és a speciális módszerekben képzett szakember vagy fejlesztő asszisztens jelenléte szükséges.

2.8. A fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású - az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő - részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex - gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi - szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése az alapító okirat szerint folyhat.

Az óvodapedagógusok, a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak jellemzője az elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség. Mindez elengedhetetlen feltétele az együttnevelésnek.

Feladatunk ellátásához elengedhetetlen a tárgyi feltételeink folyamatos fejlesztése. A sajátos nevelési igényű gyermekek környezetét mindig a fogyatékosági típusuknak, egyéni igényeiknek megfelelően kell kialakítani.

Az integrált nevelés olyan többségi intézménybe történő „befogadó” nevelési formát jelent, amelyben a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítése a nevelési folyamat során, speciális szakemberek segítségével a többségi intézményben történik.

A hangsúly nem a pusztán együttlét, hanem az együttes tevékenykedés, a közös játékon, a közös tanuláson, a kölcsönös kommunikáción van.

Általános elv:

- A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása,
- tárgyi feltételek, segédeszközök megléte,
- a gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon, ami a további önálló cselekvéshez szükséges.

Cél:

- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- a gyermekek fejlesztése a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a fejlesztőpedagógus és óvodapedagógus munkája koherens legyen egymással.

Az óvoda:

- Figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit,
- gondot fordít arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez,
- a fejlesztési stratégiát, szűrések, mérések előzik meg (kéesség vizsgálat, DIFER) amit itt az intézményen belül, szakterületnek megfelelő szakvizsgálóval rendelkező szakember végez, a gyermek fogyatékoságához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, terapeuta segíti, akinek közreműködése kiterjed az óvodapedagógusok felkészítésére, folyamatos tanácsadásra.

Sikerkritérium:

- A gyermekek beilleszkedése,
- egyenlő hozzáférése a foglalkozásokhoz,
- önmagához képest fejlődése mérhető.

Az óvodapedagógus:

- egyéni fejlesztési tervet készít,
- a szükséglethez igazodó módszereket választ,
- egy-egy nevelési helyzet megoldásához alternatívákat keres,
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, eltérő viselkedésekhez,
- együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatba.

A szülőre vonatkozóan:

- A szülő a gyermeknevelés központi szereplője.
- Segíteni kell a kölcsönös interakciót a szülő és gyermeke közt, valamint azt, hogy megtanulja értelmezni gyermeke viselkedését.
- Erősíteni kell, hogy a szülő a kétszemélyes interakció során motiválja gyermekét a tevékenységre, megnyilatkozásra.
- A szülő partner, akit korrekt módon tájékoztatni kell arról, mit és miért kell tennie, milyen egyéb lehetőségek vannak a segítségre.

A sajátos nevelési igényű gyermekek csoportba illesztésének elvei, gyakorlata:

A sajátos nevelési igényű gyermekek szocializációja gyakran elmarad kortársaikétól, ezért speciális pedagógiai segítséget igényelnek. Óvodáinkban, mint szocializációs szintéren, a gyermekek számára a heterogén (vegyes életkorú) csoportforma szervezése pedagógiailag indokolt, az ilyen csoportokban egyébként is természetes a különböző fejlettségi szint, a családi légkör.

Egy – egy gyermekcsoportba, a csoport összetételétől függően több akadályozottsággal küzdő gyermek integrálható, ügyelni kell azonban a csoportok közötti egyenletes eloszlásra, az óvodapedagógusok felkészültségére, a feltételek meglétére.

Kapcsolatrendszerünk:

A sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő családokkal való együttműködés feltétlen nevelői tapintatot, empátiát, toleranciát kíván valamennyi pedagógustól.

A kapcsolattartás formáit, intenzitását elsősorban a gyermek és a szülő igényei, ill. az aktuális nevelési célok, feladatok határozzák meg.

Más jellegű kapcsolattartás kiépítésére van szükség az alábbi intézmények, szervezetek esetében:

- Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság
- A gyulai alapfokú közoktatási intézményekkel
- Pedagógiai szakszolgálat
- Bölcsőde
- Szakorvosok
- Védőnői szolgálat
- A diabétesz és a fokozott allergiás megbetegedéssel élő gyermek ellátását az Nkt. 62. § (1a)-(1e) a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján (1b)-(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosítunk, akik nem sajátos nevelési igényű, hanem sajátos ellátást igénylő gyermekek, vagyis a mindennapi ellátási igényük különbözik egészséges társaiktól, nevelési igényükben nincs eltérés. A cukorbeteg gyermekek a diagnózis felállításakor kapnak egy igazolást a tartós betegségről, amely igazolást később a hivatalos eljárások folyamán (óvodai, iskolai beiratkozás, családtámogatási ellátások igénylése stb.) használnak.
- Gyula Város Polgármesteri Hivatala
- Gyula Város Jegyzője
- Családsegítő Központ és Gyermekjóléti Szolgálat
- Mozgáskorlátozottak Egyesülete, egyéb szakmai szervezetek, civil szervezetek

A kapcsolattartás lehet eseti, ill. rendszeres a megoldandó feladatoktól függően.

ROMÁN NEMZETISÉGI NEVELÉS CÉLJAI ÉS FELADATAI

*„Ápold a legdrágább kincset, amelyet
az elődöktől örököltél, anyanyelvedet,
nemzetiséged legszentebb szimbólumát.”
(Vasile Alecsandri)*

A nemzetiségi óvodai nevelés és hazánk egységes köznevelési rendszerének része, amely az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait.

A nemzetiségi óvodai nevelés célja és feladata

A Nemzetiségi óvodai nevelésének irányelve meghatározza az intézményünk nemzetiségi nevelést biztosító sajátos pedagógiai munka alapelveit. A nemzetiségi óvodai nevelés irányelve megfogalmazza óvodánk nevelési célját, feladatait. Kitér az óvodai élet megszervezésének elveire, formáira és a fejlődés jellemzőire az óvodáskor végére.

Kisebbségi állampolgárnak lenni nem állapot, hanem küldetés!

Ezt át kell érezni és az ezzel kapcsolatos teendőket, köteleességeket elvégezni.

A nemzetiségi óvodai nevelés az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a román nyelv, kultúra megismerésének és elsajátításának, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

Célja, feladata:

- biztosítsa az anyanyelvi környezetet a gyermekek számára
- ápolja és fejlessze a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat, pozitív érzelmi viszony alakuljon ki a román nemzetiségi kultúra, nyelv iránt
- a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségi szintjének figyelembevételével, differenciálva, a hagyományok felkutatása, megteremtése, ápolása és átörökítése segítségével ismerjék meg a román nemzetiség nyelvét és kultúráját
- az óvodai nevelés folyamatában a gyermekek speciális kétnyelvűség képességét sokoldalúan fejlesztve eljussanak a román nyelv szituatív beszédig
- készítse fel a gyermekeket a nemzetiségi nyelv iskolai tanulására
- a nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (zene, irodalom, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a nyelvelsajátítást.
- az óvodáskor végére a román nyelv mindennapi életben történő, rendszeres alkalmazásával a gyermekek képessé váljanak a román nemzetiségi nyelv iskolai tanulására
- segítse a nemzetiségi identitástudat kialakulását, fejlesztését
- törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett – figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét – minél teljesebbé váljon a román nyelven folyó kommunikáció
- az óvodapedagógus rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzásokon alapuló nyelvelsajátítást
- az anyanyelv fontosságának tudatosításával a román nyelvi tapasztalatok, aktív-, passzív szókincsállomány bővítésével minél több lehetőség biztosítása a gyermekek számára mindkét nyelv használatára a különböző játékszituációkban, társas kapcsolatokban és élethelyzetekben

- a gyermekek nyelvismeretét az alapoktól kiindulva, fokozatosan egymásra építve, a megismerési, tapasztalási lehetőségek gazdag tárházát biztosítva, fejlesztjük, bővítjük, mely elősegíti, hogy a gyermek az óvodáskor végére eljussanak olyan nyelvi szintre, amely alapján bizonyos nyelvi szituációban jól feltalálják magukat, valamint alkalmassá válnak az iskolai nyelvtanulás folytatására

A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

- a nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart
- a nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak beszélnie kell a román nemzetiség nyelvét, ismernie kell a román nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait. Fontos feladata a kultúrkinccs továbbörökítése
- a nemzetiség nyelvén kell szervezni a gyermekek óvodai életét
- arra törekszünk, hogy a gyermekek gondozásában részt vevő felnőttek is ismerjék és használják a nemzetiség nyelvét
- nemzetiségi nevelő munkánkat kiegészíti a családdal, nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különös tekintettel a nyelv kultúrájának fejlesztésében, hagyományápolásban, a román nemzetiségi identitástudat megalapozásában, fejlesztésében
- a román nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel rendelkezünk, azok repertoárját folyamatosan igyekszünk fejleszteni
- intézményünk környezete tükrözi a román nemzetiség kultúráját, a román nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait, tárgyi emlékeit (természetesen ezeket igyekszünk egyre jobban bővíteni, színesíteni)

Az óvodapedagógus feladata felkelteni a gyermekekben:

- a román nyelv iránti szeretetet
- a román nyelv kultúrájának fejlesztését
- a román népköltészet, népi hagyományok ápolását
- a román nemzetiségi identitástudat megalapozását, fejlesztését
- a román népzene és népi szokások megismerését

A felsorolt feladatokhoz biztosítani kell a megfelelő tárgyi és audiovizuális eszközöket. Az óvodai tevékenységi formáiban a két nyelv (román, magyar) használata párhuzamosan történik. A két nyelv használatának aránya, az óvodai élet kezdetén, attól függ, hogy milyen nyelvismerettel érkeznek a gyermekek az óvodába. A hangsúlyt fokozatosan a román nyelv elsajátítására, fejlesztésére helyezzük, természetesen ez csak abban az esetben lehet sikeres, ha a szülői háttér együttműködő.

Fő feladatnak tekintjük, hogy nyelvi ismeretei megfelelőek legyenek arra, hogy érettekké váljanak a román nemzetiségi iskolai tanulmányok megkezdésére.

A kétnyelvű nevelésben a gyermeki személyiség fejlesztése mellett a nyelvi fejlesztés kiemelt feladatunk.

A nyelvi fejlesztés óvodánkban:

- a kiejtéstanulást
- a szókinccsbővítést
- a válaszadó szerep gyakorlását
- a román nemzetiségi nyelvhez tartozó kultúra közvetítését jelenti.

A mintaszerű beszéd és a nemzetiségi nyelv jó kiejtésű, biztonságos alkalmazása feltétel a kétnyelvű óvónők részéről. Jó artikulációval, kicsit lassabban, a gyermekek tempójában. Mindezek egy heti téma bemutatásán keresztül jól érthetőek.

Szókincs bővítés a játékban: memóriajáték, csoportosítás, mondóka dal, sok mese, vers, dramatizálás. A gyermekekben kialakul az igény a nemzetiség nyelvén folyó mesehallgatásra, mondókázásra, bővül szókincsük, megjegyeznek és eljátszanak önállóan is mondókákat, kisebb segítséggel meséket. A gyermekek megismertetése a nemzetiség zenei kultúrájával élőben, ill. audiovizuális eszközök segítségével. A nemzetiségre jellemző táncok, alapvető tánc lépések bemutatása, megismertetése, mozgással kísért énekek, énekes játékok megismertetése, rendszeres játszása és megtanítása.

Szókincsbővítés lehetősége a munkajellegű tevékenységek közben is megvalósítható (munkaeszközök, munkafolyamatok megnevezésével).

A naponként ismétlődő kifejezések (köszönés, hiányzó gyermekek felsorolása, számlálás stb.) segítik szókincsük bővülését.

Összefoglalva az óvodai élet valamennyi területén kiválóan megvalósítható a kétnyelvű nevelés, a gyermekek így természetes módon kerülnek kapcsolatba a román nemzetiségi nyelvvel. Játékosan a legkisebbeket is be tudjuk vonni a román nyelvű kommunikációba.

A nemzetiségi nevelés alapelvei:

A nemzetiségi csoportok küldetése a kétnyelvű nevelés tervezése (intézményünkben a tervezés két nyelven történik, külön csoportnaplóban), szervezése és gyakorlati megvalósítása. Céljait és feladatait csak a szülői házzal együttműködve oldhatja meg eredményesen, ezt elősegítve az óvoda programjaiban gyakran bekapcsolódnak a szülők.

A nemzetiségi nyelvhez tartozó kultúra közvetítését, átörökítését is fontos a szülők, nagyszülők segítő együttműködése. Nevelőmunkánk hatékonyságát a 3-7 éves gyermekek együttnevelése segíti.

A cselekvésbe, tevékenységbe, játékba ágyazott nyelvi helyzetek élményt nyújtanak és megfelelő érzelmi telítettséget biztosítanak a nemzetiségi csoportba járó valamennyi gyermek számára.

A nyelv iránti pozitív érdeklődést, ráhangolódást nyelvi élmények segítségével alakítjuk ki. A gyermek kíváncsisága és új iránti fogékonysága miatt az élmények feldolgozása során aktívan vesz részt a nyelvtanulásban. A kétnyelvű óvodapedagógusok mellett, a nagyobb gyermekek védő, óvó hatása csökkenti a kisebb gyermekekben a két nyelvhasználat okozta bizonytalanságot. A korai kétnyelvűség segíti a gyermekek kifejezőképességének gyorsabb fejlődését, az egészséges alkalmazkodóképesség kialakulását és a problémamegoldó gondolkodásának fejlődését.

Az óvodai életkornak megfelelő mozgáskultúra elsajátítása, az egészséges életmód megalapozása, a környezet megismerése iránti fogékonyság az alapja annak, hogy a gyermek vidám, kiegyensúlyozott és tevékeny legyen a kétnyelvű környezetben.

Munkánkat úgy kell végeznünk, hogy a nemzetiségi identitástudat megőrzéséhez vezessen, a román nyelv magas szintű művelését elősegítse, hogy a hagyományok ápolását biztosítsa.

A nemzetiségi nyelv, a hagyományok fennmaradását, megőrzését az óvodai román anyanyelvi nevelés keretében valósítjuk meg. Alapja az óvodai nevelés a román szokásokban, hagyományokban gazdag élete, szóbeli közlést kiváltó derűs, nyugodt, játékra építő, cselekvést biztosító, barátságos légkör. Minden csoportban a román nemzetiségi végzettségű óvodapedagógus, lehetőség szerint, csak román nyelven kommunikál a gyermekekkel, míg a másik óvodapedagógus csak magyarul. Így nyílik lehetőség, hogy a gyermekek az anyanyelvük mellett a másik nyelvet is gyakorolhassák, így szinte észrevétlenül csöppennek bele a másik nyelv világába.

Az óvónő feladata felkelteni a gyermekekben:

- a nyelv iránti szeretetet,
- a nyelv kultúrájának fejlesztését,
- a népköltészet, népi hagyományok ápolását
- a kisebbségi identitástudat megalapozását, és fejlesztését,
- a román népzene és népi szokások megismerését.

A felsorolt feladatokhoz biztosítani kell a megfelelő szemléltető, tárgyi és audiovizuális eszközöket. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv (román – magyar) használata párhuzamosan történik. A két nyelv használatának aránya az óvodai élet kezdetén attól függ, hogy milyen nyelvismerettel érkeznek a gyermekek a nemzetiségi csoportba. Kétnyelvű nevelési-oktatási intézmény lévén, a hangsúlyt fokozatosan a román nyelv elsajátítására, fejlesztésére helyezzük. Fő feladatnak tekintjük, hogy nyelvi felkészítsük a gyermekeket a nemzetiségi iskolai tanulmányok elkezdésére.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére**A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként**

- a. a gyermekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája, nyelve iránt
- b. életkorának és egyéni képességeinek megfelelően rendelkezzen olyan szókincssel, amely lehetővé teszi, hogy a megszerzett ismereteket tudja a román nemzetiség nyelvén közvetíteni
- c. tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben
- d. ismerjen a román nemzetiség, az anyaország kultúrájából dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat (esetenként tájnyelven is)
- e. ismerjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg azok tiszteletét és megbecsülését

XI. OBIECTIVELE ȘI SARCINILE EDUCAȚIEI MINORITARE ROMÂNEȘTI

Educația minoritară preșcolară este parte integrantă a sistemului unitar educativ-instructiv al patriei noastre, care ne determină scopul și sarcina educației minoritare în Programul de Bază Național al Educației Preșcolare, apărut în Decretul guvernamental nr. 137/1996./VIII.28./.

Directivile educației preșcolare minoritare determină principiile de bază ale activității noastre pedagogice.

Privind educarea și învățarea copiilor aparținători minorității este valabilă elaborarea, determinarea detaliată a sarcinilor în programul nostru educativ local.

Predarea limbii române în Grădinița din str. Galamb este organizată după cerințele părinților.

Activitățile de păstrare, menținere a limbii și a tradițiilor minoritare se desfășoară în cadrul predării limbii materne. Aceasta are la bază conținutul bogat al educației preșcolare, atmosfera prietenoasă, orientatoare de acțiuni, bazată pe joc, calmă, senină, stîrnitoare de exprimări verbale.

Sarcina educatoarei este de a trezi în copii:

- dragostea față de limba maternă;
- exigența dezvoltării deprinderilor de folosire a limbii;
- cultivarea obiceiurilor și a creațiilor populare;
- formarea și dezvoltarea identității minoritare;
- cunoașterea muzicii și a obiceiurilor populare;
- pregătirea copiilor pentru învățarea de tip școlar.

Sarcinile enumerate necesită asigurarea materialelor intuitive și audiovizuale potrivite, indicate în catalogul publicat în OMÍ nr. 1/1998./VII.24./.

În diversele forme de activități din grădiniță, cele două limbi (româna și maghiara) sînt folosite paralel.

Proporția utilizării celor două limbi, la începutul vieții preșcolare, depinde de gradul de cunoaștere a limbii române de către copiii care sosesc în grupa minoritară.

Accentul este pe însușirea, dezvoltarea și folosirea treptat a limbii române.

Boldog Óvoda Program

Intézményünk elnyerte a Boldog Óvoda címet, melynek átadására 2019. szeptember 18-án került sor. A program mind a pedagógusok, mind a gyermekek lelki jóllétével foglalkozik, sőt a szülők bevonására is lehetőséget nyújt! Jó kiegészítője lehet az óvodai vagy iskolai munkának, hiszen segítségével lehetőség nyílik arra, hogy a hagyományos tudásmegosztást és az életben szükséges személyes és szociális kompetenciák fejlesztését összhangba hozzuk.

A program a nevelési év minden hónapjában olyan témát jár körül, mely segíti és támogatja a gyerekeket a hétköznapi problémákkal való megküzdésben, és a folyamatos önismereti fejlesztéssel és boldogságérzetet fokozó technikák bemutatásával személyes, lelki egészségüket is tápláló kompetenciáikat fejleszti. A boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem hogy vezérfonalat adjon az óvodásoknak, iskolásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint hogy lehetőséget adjon a testi-lelki egészség megtartásához szükséges tényezők tanulmányozására és tudatosítására.

Prof. Dr. Bagdy Emőke: Arra törekszünk, hogy a boldogságórák derűs és élmény gazdag feladatai, játékaik, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.

A program pozitív hatása

Célunk olyan optimista, magabiztos és kitartó óvodások és iskolások nevelése, akik megoldandó feladatként kezelik a mindennapi kihívásokat, észreveszik az élet szépségeit, az örömteli pillanatokat, és boldog, határozott, pozitív énképpel rendelkező iskolássá, majd felnőtté válnak.

A programunkban alkalmazott, pozitív pedagógiai szemlélet terveink szerint nem csak a boldogságórákra lesz hatással. Célunk, hogy a már bevált módszertant a kötelező tantárgyak tanítása során is eredményesen alkalmazhassák a pedagógusok.

A program szakmai háttere

A program módszertana az első évben szakmai összefogás eredményeként, a pozitív pszichológia tudományos eredményeire építve került kidolgozásra pszichológusok, pedagógusok, kutatóprofesszorok önkéntes munkájának segítségével. A módszertant az első három év tapasztalatai alapján, szintén gyakorló pedagógusok és pszichológusok segítségével átdolgoztuk és azóta is folyamatosan fejlesztjük. Nagyon sok szakember hozzáadott munkájának köszönhető tehát, hogy a program ilyen szépen fejlődik és növekszik.

Témakörök

A teljes Boldogságóra Program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. A hála gyakorlása
2. Az optimizmus gyakorlása
3. Társas kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömeik élvezete
8. A megbocsátás gyakorlása
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A program beindítását megelőzi egy 30 órás akkreditált képzés, melyen egy óvodapedagógus vesz részt. Az ott elsajátított ismereteket átadja a kollégáknak, hogy minden csoportban sikeresen és tudatosan történjen a megvalósítás.

A továbbképzés célja:

A pedagógusok érzelmi intelligenciájának és pozitív gondolkodásának fejlesztése, a pozitív pszichológia eredményeit a tanításban felhasználó „boldogságórák” módszertanának elsajátíttatása. Cél a pedagógusok megismertetése a Boldogságórák témaköreivel, azok elméleti hátterével és az órák gyakorlati megvalósításával. Ismerjék meg az órákon használható tanulásszervezési módszereket, a kézikönyveket, a programhoz készített segédanyagok lehetőségeit, használatát. A továbbképzés további célja, hogy a holisztikus pedagógiai módszerek, és a boldogságórák gyakorlatainak segítségével megerősödjön a résztvevők személyes és szakmai tudatossága, fejlődjön az érzelmi intelligenciájuk, önismeretük, növekedjen stressz tűrő képességük.

Ellenőrzés, értékelés, intézményi feladatai, a hosszú távú fejlesztési stratégia módosításának eljárási folyamata

- Az intézményen belüli ellenőrzési, értékelési folyamatok
- Program felülvizsgálata, módosítása

Az intézmény ellenőrzéséhez kapcsolt vezetői 5 évre szóló intézkedési tervek mindenkor mellékletét képezik a pedagógiai programnak, illetve az abban foglalt módosításoknak megfelelően a program tartalmi elemei kiegészítésre kerülhetnek. Az intézmény belső ellenőrzésének módszerei, alkalmazott eszközei a Nemzeti Köznevelési Törvény és az Oktatási Hivatal által kidolgozott standardok alapján történik. Intézményünkben valamennyi pedagógiai ellenőrzés során alkalmazzuk a kézikönyvben és az útmutatóban meghatározott értékelési szempontokat, az ellenőrzési területek megjelölése is ezek alapján történt.

Az intézmény ellenőrzési területei

Az NKT-ről szóló 2011. évi CXCV. törvény elrendelte a köznevelési intézmények egységes szempontok alapján történő, külső ellenőrzési és értékelési rendszerének bevezetését. Az Oktatási Hivatal szakértői csoportja a 2012/2013. évben megalkotta a jogszabályban meghatározott célok alapján és a kívánt tartalomnak megfelelően a pedagógus, a vezető és az intézmény ellenőrzése és értékelése alapjául szolgáló tanfelügyeleti standardokat.

1. Pedagógiai folyamatok (tervezés, ellenőrzés, értékelés, korrekció)
2. Személyiség- és közösségfejlesztés
3. Eredmények
 - eredményességi mutatók:
 - elégedettségmérés eredményei
 - intézmény arculatának megfelelő mérőeszközök eredményei
 - a belső és külső mérési eredmények
4. Belső kapcsolatok, együttműködés, kommunikáció
5. Az intézmény külső kapcsolatai
6. A pedagógiai munka feltételei
7. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazott elvárásoknak és a pedagógiai programban megfogalmazott céloknak való megfelelés

Valamennyi ellenőrzési szinten meghatározásra kerülnek az erősségek és a fejlesztendő területek. Az erősségek ismeretében aktualizálódik a humán erőforrás jobb felhasználása, módosulhat az intézményi feladatosztás, újragondolásra kerülhetnek az érintett pedagógiai területek. A fejlesztendő területek esetében - az ellenőrzési szintnek megfelelően tervek készülnek, amelynek végrehajtását, a szükséges korrekciókat a vezetői ellenőrzési tervben meghatározott módon visszaellenőrzzük.

HAGYOMÁNYAINK

Feladatunk az értékeink megőrzése, átadása a hagyományok, népszokások ápolása.

Arra törekszünk, hogy azt ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból.

Az óvodák ünnepei, rendezvényei:

Állatok világnapja /október 4./

Az állatok életének megfigyelése természetes környezetben. Különböző állatfajták felismerése képekről, hangokról /háziállatok, vadon élő állatok/ Állatképek gyűjtése,

Őszi gyümölcsnap

A gyermekek otthonról hoznak gyümölcsöket, közösen elfogyasztják és közben beszélgetnek jelentőségéről. Az egészséges életmód szellemében mozgásos játékok szervezése.

Télapó

Miklós napi hagyomány ápolásával meglepetést szerezni a gyerekeknek.

Nemzetiségi Alkotó és Barkács Nap, Karácsony /dec. 18./

Az óvodapedagógusok megismertetik a gyerekekkel a román karácsonyhoz kötődő népi kultúra hagyományait, értékeit, étkezési szokásait, a meghívott szülőkkel együtt karácsonyi ajándékot készítenek.

Az adventi gyertyagyújtás az advent harmadik hetében, gyermek műsorral egybekötve. Az ajándékkészítés után, közösen elfogyasztunk egy tál ciorbát (román leves). Minden csoportban feldíszített fenyőfa, asztali gyertyák teszik hangulatossá az ünnepséget.

Nyugdíjasok köszöntése

Az Idősek otthonába a nagycsoportosok ünnepi műsort adnak elő /karácsony, farsang, anyák napja, stb., születésnapok köszöntése/

Farsang

A gyermekek jelmezbe öltöznek, bohókás versenyjátékokat játszanak, majd versekkel, dalokkal elűzik a telet.

Martisor

A tavasz köszöntése. Március 1.-én a gyermekek által elkészített kitűzöt a lányoknak feltűzik a fiúk. Ezt a kitűzöt a gyermekek egész hónapban hordják, majd március utolsó napján a kitűzőhöz tartozó kis fonatot felkötjük egy gyümölcsfára, közben tavaszi dalokat énekelünk és mindenki kíván magának valamit, amit nagyon szeretne, ha teljesülne.

Húsvét

Hagyományok őrzése, különböző tojásfestési technikák megismertetése, román és magyar locsoló versek megtanulása.

A víz világnapja /március 22./

A víz világnapja alkalmából részt veszünk a városi rendezvényen, bekapcsolódunk az óvodások részére szervezett programokba.

Föld napja /április 22./

Kirándulás a természetbe.

Madarak fák napja /május 10./

Az énekes madarak megfigyelése és tavaszi virágok gyűjtése.

Anyák napja

Közös műsorral készülnek a gyermekek, dallal, verssel köszöntik az édesanyákat és a nagymamákat.

Apák napja

A kijelölt napon az édesapák jönnek gyermekeikért az óvodába és a gyermekek egy kedves verssel köszöntik az édesapákat.

Gyermeknap

Kirándulás /Városerdő, Körös part, Tanyamúzeum, várkert/

Nemzetiségi Román Hét

Óvodánk bemutatkozása az esetleges új gyermekek, szülők számára.

Különböző kézműves, sport, népi tánc, barkácsolási bemutató ill. bekapcsolódás ezekbe a tevékenységekbe. Román nyílt hét is egyben, ahol a gyermekeknek a hazai románság hagyományaiából, kultúrájából mutatunk be egy összeállított heti terv szerint.

Nemzetiségi Családi Nap

Vidám délután, ahol a gyermekek a szülőkkel, pedagógusokkal közösen versenyjátékokon vesznek részt, arcfestéssel díszítik arcukat, majd közösen elfogyasztanak román nemzeti eledelt.

Születésnapok, névnapok

Minden gyermek egyéni köszöntése, egyéni kívánság szerint.

Ballagás

A nagycsoportosok elbúcsúznak az óvodától.

Kirándulás szervezése

Minden évben közösen az egész intézmény, egy előre kijelölt kiránduló helyre megy. Ott sport tevékenységeket végzünk, sétálunk, uzsonnázunk stb.

Nevelést segítő eszközök jegyzéke

Intézményünk programjának megvalósításához leltár szerint rendelkeznek a legalapvetőbb eszközökkel. A pedagógiai program nem kíván olyan, a kötelező és funkcionális eszközjegyzéktől eltérő felszereltséget, amely akadályozná a megvalósítását.. A nevelést segítő, különböző fejlesztő eszközök biztosítottak bővítésük, pótlásuk, karbantartásuk folyamatos.

Program felülvizsgálata, módosítása

A program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A Románvárosi Óvoda eddig alkalmazott Helyi Nevelési Programját 2013. december 31-től hatályon kívül helyezi. Az új Pedagógiai Programot 2014. január 01.-től hatályba helyezi.

A program érvényessége határozatlan időre szól, felülvizsgálata törvényi előírásként történik, és ha azt szakmai, tartalmi fejlesztés szükségessé teszi, illetve kezdeményezheti a nevelőtestület, szülői szervezet, nemzetiségi önkormányzat.

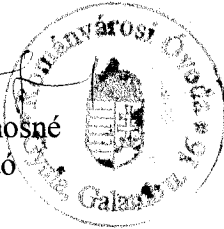
Legitimációs záradék

Készítette:

A Románvárosi Óvoda Igazgatója és Nevelőtestülete

Dátum: Gyula, 2025. július 09.

Dr. Csotye Jánosné
igazgató

Jóváhagyta

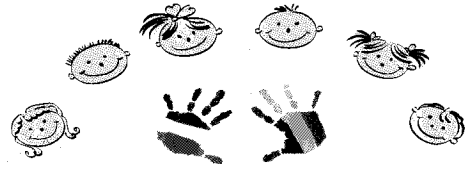
Magyarországi Románok Országos Önkormányzata

Dátum: ...2025. október... 15. j. Gyula

.....
név

Románvárosi Óvoda
Grădinița din Orașul Mare Româneșc
5700. Gyula, Galamb u. 16. szám

Ügyiratszám: K/ 212 /2025	Tárgy: Határozat
Ügyintéző: Döme-Fekete Hajnalka	Hiv. sz.: -
Telefon: 66/361-098	Melléklet: 1 db jegyzőkönyv

Határozat

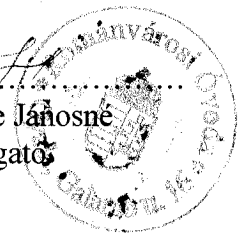
2025. július 21. napján nevelőtestületi ülésen a 2025. szeptember 01. napjától hatályos Margaréta Helyi Pedagógiai Program véleményezése miatt a nevelőtestület dolgozói részt vettek az értekezleten.

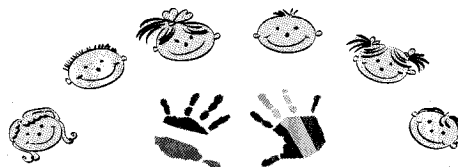
A beszámoló ismertetését követően az alábbi határozat született:

A Románvárosi Óvoda (5700 Gyula, Galamb utca 16.) nevelőtestület dolgozói 100%-ban tudomásul vették a módosításokat.

G y u l a, 2025. július 21.

Dr. Csotye Jánosné
igazgató

Ügyiratszám: K/ 212 /2025	Tárgy: Jegyzőkönyv
Ügyintéző: Döme-Fekete Hajnalka	Hív. sz.: -
Telefon: 66/361-098	Melléklet: 1 db határozat

JEGYZŐKÖNYV

mely felvételre került a Románvárosi Óvoda 5700 Gyula, Galamb u. 16. sz. alatti hivatalos helyiségében 2025. 07. 21. napján 16³⁰ órakor megtartásra került nevelőtestületi értekezletről,
Jelen vannak:

Dr. Csotye Jánosné	igazgató
Döme-Fekete Hajnalka	jegyzőkönyvvezető
Tóth-Bozga Beáta	jegyzőkönyv hitelesítő
Puskárné Kóra Erika	jegyzőkönyv hitelesítő

és az 1. sz. mellékletben csatolt jelenléti ívet aláírók.

1. Az értekezletet megnyitotta: Dr. Csotye Jánosné igazgató
2. A jegyzőkönyvvezető bemutatása: Döme-Fekete Hajnalka
3. Az értekezlet napirendje: A 2025. szeptember 01. napjától hatályos Margaréta Helyi Pedagógiai Program ismertetése, tudomásul vétele.

3.1. Az igazgató ismerteti a nevelőtestülettel a Beszámolót és a nevelőtestület megismeri, valamint tudomásul veszi a Románvárosi Óvoda A 2025. szeptember 01. napjától hatályos Margaréta Helyi Pedagógiai Programját.

Felszólalók: -----

4. Határozathozatal:

- A jelenlévők: 100%-os arányban, a K/212/2025 iktatószámú határozat alapján, tudomásul vették a Románvárosi Óvoda 2025. szeptember 01. napjától hatályos Margaréta Helyi Pedagógiai Programját.

Kelt: Gyula, 2025. július 21.

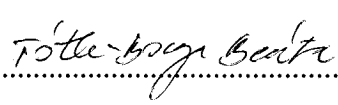

igazgató aláírása

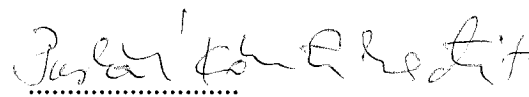
Jegyzőkönyv lezárva 2025. július 21. napján 17³⁰ órakor.

.....

jegyzőkönyvvezető

.....

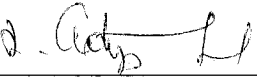

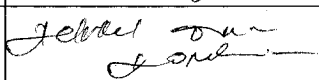
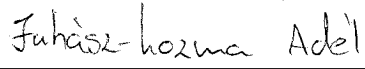
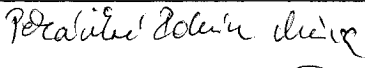
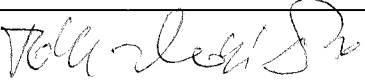

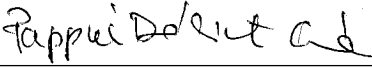
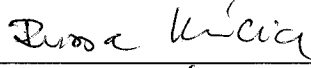

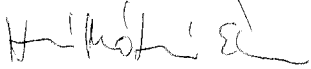

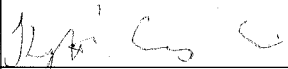
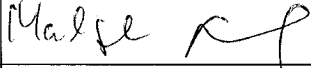
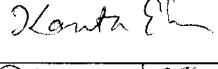
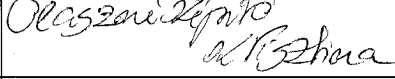
jegyzőkönyv hitelesítő

.....

jegyzőkönyv hitelesítő

JELENLÉTI ÍV

mely aláírásra került a Románvárosi Óvoda 5700. Gyula, Galamb u. 16. szám alatti hivatalos helyiségében 2025.07. 21. napján 16:30 órakor.

sorsz	NÉV	ALÁÍRÁS
1	Dr. Csotye Jánosné	
2	Tóth-Bozga Beáta	
3	Révészné Duma Kornélia	
4	Juhász- Kozma Adél	
5	Pekárikné Rokszin Mária	
6	Tóth-Máté Nikolett	
7	Tóbiás-Márk Mónika	
8	Puskárné Kóra Erika Anita	
9	Pappné Bálint Éva	
10	Ruzsa Kornélia	
11	Dr. Nyisztorné Varga Andrea	
12	Baukó Pál	
13	Döme-Fekete Hajnalka	
14	Hackné Mátyási Éva Ilona	
15	Patkásné Mészár Tímea	
16	Torzsné Csatai Ildikó	
17	Kajtorné Szücs Erika	
18	Martyin Lászlóné	
19	Kaszta Éva Rózsa	
20	Olaszné Képiró Krisztina	
21	Olasz László	